

Osakeyhtiölain muutostarve

Lausuntotiivistelmä

Osakeyhtiölain muutostarve

Lausuntotiivistelmä

ISSN 1798-7105 verkkojulkaisu

ISBN 978-952-259-539-3 verkkojulkaisu

Helsinki 2016

KUVAILEHTI

Julkaisija	oikeusministeriö	Julkaisu-aika	4.11.2016
Tekijä(t)	Markus Tervonen		
Julkaisun nimi	Osakeyhtiölain muutostarve Lausuntotiivistelmä		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisu 48/2016		
Julkaisun teema	Mietintöjä ja lausuntoja		
Tiivistelmä	<p>Oikeusministeriö julkaisi 18.5.2016 virkatyönä laaditun arviomuistion osakeyhtiölain muutostarpeesta. Arviomuistiossa esitettiin useita osakeyhtiölain muutosehdotuksia, joilla on tarkoitus edistää hallitusohjelman tavoitteita elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksien parantamisesta, digitalisoinnin mahdollisuuksien hyödyntämisestä sekä sääntelyn sujuvoittamisesta. Arviomuistiosta järjestetty laaja lausuntokierros päättyi 18. elokuuta 2016.</p> <p>Osakeyhtiölain muutostarpeiden arviointia pidettiin ajankohtaisena ja tärkeänä. Arviomuistion yleiset tavoitteet saivat laajaa kannatusta. Toisaalta osan arviomuistion ehdotuksista todettiin edellyttävän tarkempaa jatkovalmistelua, jotta niiden käytännön toteutettavuutta ja vaikutuksia voitaisiin arvioida.</p> <p>Enemmistö lausunnonantajista kannatti osakeyhtiön perustamisen ja uusien osakkeiden antamisen helpottamista (mm. vähimmäispääomaa, rekisteröintimenettelyä, osakemerkinnän rekisteröinnin edellytyksiä ja osakkeiden maksamista, osakkeiden merkintäehtoja ja jälkiaporttia koskevat ehdotukset).</p> <p>Osakkeiden luovutus- ja hankintaehtoja koskevien rajoitusten keventäminen ja yhtiön omaisuuden panttauskiellosta määrääminen yhtiöjärjestyksessä saivat yleistä kannatusta. Samoin kannatettiin yhtiön yhtiöoikeudellisesta vahingonkorvausvastuusta säättämistä. Osakkaiden tiedonsaantioikeuden laajentamiseen ja yhtiön johdon lojaliteettivelvollisuudesta säättämiseen suhtauduttiin varauksellisemmin.</p> <p>Yhtiön varojenjakoja koskevia arviomuistion ehdotuksia pidettiin osin kannatettavina ja toteuttamiskelpoisina (mm. lahjoittamisen mainitseminen varojenjako- ja välisingon salliminen nimenomaisesti laissa, omien osakkeiden rahoituskiellon rajaaminen julkisiin yhtiöihin). Toisaalta osan ehdotuksista arvioitiin edellyttävän vielä jatkovalmistelua ja/tai olevan vaikeasti toteutettavissa (mm. maksukyvyyn arvioinnin selvittäminen ja korostaminen, varojenjaon liiketaloudellisen perusteen selvittäminen, tasetestistä luopuminen yksityisissä yhtiöissä, uudenlaisten yritysjärjestelysäännösten tarve).</p> <p>Lausunnonantajilla oli arviomuistion ehdotusten lisäksi myös omia muita ehdotuksia osakeyhtiölain muuttamiseksi.</p>		
Asiasanat	osakeyhtiö, yksityinen osakeyhtiö, julkinen osakeyhtiö, digitalisointi, kaupparekisteri, perusilmoitus, lojaliteettivelvollisuus, osakepääoma, osake, osakeanti, varojenjako, maksukykytesti, tasetesti, pakokselvitystila, sulautuminen, lunastuslauseke, suostumuslauseke, omat osakkeet, purkaminen, vahingonkorvaus, rekisteröinti, osakasluettelo, arvo-osuusjärjestelmä		
Asianumerot	OM 32/41/2015, OM021:00/2016		
	ISSN (verkkajulkaisu) 1798-7105	ISBN (verkkajulkaisu) 978-952-259-539-3	
	Sivumäärä 54	Kieli suomi	URN-tunnus http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-539-3
Julkaisujen myynti/jakelu	www.oikeusministerio.fi sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi , julkaisumyynti: julkaisumyynti.valtioneuvosto.fi		

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Justitieministeriet	Utgivningsdatum 4.11.2016
Författare	Markus Tervonen	
Publikationens namn	Ändringsbehov i aktiebolagslagen Sammandrag av utlåtandena	
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikation 48/2016	
Publikationens tema	Betänkanden och utlåtanden	
Referat	<p>Justitieministeriet publicerade den 18 maj 2016 en bedömningspromemoria om ändringsbehoven i aktiebolagslagen. Promemorian utarbetades som tjänsteuppdrag. I bedömningspromemorian ingår flera förslag till ändring av aktiebolagslagen, och ändringarna syftar till att främja uppnåendet av regeringsprogrammets målsättningar som gäller förbättring av näringslivets och företagens verksamhetsförutsättningar, utnyttjande av digitalisering och smidigare lagstiftning. Promemorian genomgick en omfattande remissbehandling som avslutades den 18 augusti 2016.</p> <p>Remissinstanserna ansåg att det är viktigt och aktuellt att bedöma behovet att ändra aktiebolagslagen. De allmänna målen för bedömningspromemorian fick brett stöd. Det konstaterades dock att en del av förslagen som ingår i bedömningspromemorian förutsätter närmare beredning för att deras genomförbarhet och konsekvenser ska kunna bedömas.</p> <p>Huvuddelen av remissinstanserna understödde förslagen om att underlätta bildandet av aktiebolag och emissionen av nya aktier (bl.a. förslagen som gäller minimikapital, registeringsförfarandet, villkoren för registrering av aktieteckning och betalning av aktier, villkoren för teckning av aktier och efterapport).</p> <p>Förslagen om att lätta upp begränsningarna i fråga om villkoren för förvärv eller överlåtelse av aktier samt om att i bolagsordningen ta in bestämmelser om förbud att pantsätta bolagets egendom understöddes allmänt. Också förslaget om att i aktiebolagslagen ta in bestämmelser om bolagsrättsligt skadeståndsansvar fick understöd. Remissinstanserna förhöll sig mer reserverat till förslagen om att utvidga aktieägarnas rätt till information och att i aktiebolagslagen ta in bestämmelser om bolagsledningens lojalitetsplikt.</p> <p>En del av förslagen som gäller utbetalning av bolagets medel understöddes och ansågs vara genomförbara (bl.a. nämnande av donationer som ett utbetalningssätt, tillåtande av interimisutdelning uttryckligen i lag, begränsning av förbudet mot finansiering av förvärv av egna aktier så att det enbart gäller publika aktiebolag). En del av förslagen ansågs kräva vidare beredning och/eller vara svåra att genomföra (bl.a. förtydligande och framhävande av bedömningen av betalningsförmågan, förtydligande av den affärsökonomiska grunden för utbetalning av medel, slopande av balanstest i privata bolag, behovet av nya slags bestämmelser om företagsarrangemang).</p> <p>Remissinstanserna hade även andra förslag till ändring av aktiebolagslagen än de som ingår i bedömningspromemorian.</p>	
Nyckelord	aktiebolag, privat aktiebolag, publikt aktiebolag, digitalisering, handelsregister, grundanmälan, lojalitetsplikt, aktiekapital, aktie, aktieemission, utbetalning av medel, solvenstest, balanstest, tvångslikvidation, fusion, lösningsklausul, samtyckesklausul, egna aktier, upplösning, skadestånd, registrering, aktieägarförteckning, värdeandelssystem	
Ärendenummer	OM 32/41/2015, OM021:00/2016	
	ISSN (webbpublikation) 1798-7105	ISBN (webbpublikation) 978-952-259-539-3
	Sidantal 54	Språk finska
	URN http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-539-3	
Beställningar/ distribution	www.oikeusministerio.fi sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi , julkaisumyynti: julkaisumyynti.valtioneuvosto.fi	

SISÄLLYS

1	Johdanto	8
1.1	Arviomuistio ja lausuntokierros.....	8
1.2	Yhteenvedo lausunnoista	10
2	Nykytila, muutosten ajoitus ja muut tiedossa olevat osakeyhtiölain uudistamistarpeeseen liittyvät hankkeet	12
3	Osakeyhtiölain muutostarpeet	15
3.1	Kilpailukyvyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla.....	15
3.1.1	Itsensä työllistäjiä sekä mikro- ja pk yrityksiä palveleva osakeyhtiölain ohjeistus ja palvelumuotoilu.....	15
3.1.2	Vähimmäispääomavaatimus (1 luvun 3 §).....	16
3.1.3	Johdon lojaliteettivelvollisuus (1 luvun 8 §).....	18
3.1.4	Osakemerkinnän rekisteröinnin edellytykset ja osakkeiden maksaminen (2 luvun 5, 6 ja 8 §).....	19
3.1.5	Osakkeiden luovutus- ja hankintaehtoja koskevien rajoitusten poistaminen tai vähentäminen (3 luvun 6 §, 15 luvun 10 §, 16 luvun 13 §, 17 luvun 13 § ja 18 luvun 1 §).....	20
3.1.6	Mahdollisuus yhtiön omaisuuden panttauskieltoon yhtiöjärjestyksessä (5 luku)	23
3.1.7	Osakkaan tiedonsaantioikeus (5 luku).....	25
3.1.8	Yhtiön edustajan nimenkirjoitusoikeuden selventäminen (6 luvun 28 §)	27
3.1.9	Osakkeiden merkintäehdot (9 luku).....	28
3.1.10	Varojenjakoa, omien osakkaiden rahoitus, velkojien suojaaminen ja rakennejärjestelyt (13 luvun 1–3 § ja 7 § ja 14 luvun 2–5 § sekä 16 luku)	28
3.1.11	Yksityisen osakeyhtiön purkaminen (20 luku).....	36
3.1.12	Yhtiön yhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu ja vastuun samastus (22 luku).....	37
3.2	Digitalisoinnin mahdollisuuksien hyödyntäminen	39
3.2.1	Osakeyhtiön rekisteröinnin helpottaminen (2 luku).....	39
3.2.2	Kaupparekisterin ajantasaisuuden parantaminen.....	40
3.2.3	Sähköinen osake- ja osakasluettelopalvelu yksityisille osakeyhtiöille (3 luvun 15 §)	41
3.2.4	Yhtiön sisäinen sähköinen viestintä ja asiakirjat (mm. 5 luvun 20, 23 §, 6 luvun 3 ja 6 §)	43
3.3	Säädösten sujuvoittaminen ja norminpurku.....	43
3.3.1	Jälkiapporttia koskevien tietovaatimusten keventäminen (2 luvun 6 §)	43
3.3.2	Varojenjaon erityinen konsernitilinpäätösvelvollisuus (8 luvun 9 §).....	44
3.3.3	Julkisen osakeyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden enimmäismäärä (15 luvun 11 §)	44
3.3.4	Tilintarkastusvelvollisuuden raja-arvot (tilintarkastuslain 2 luvun 2 §)	45
3.4	Muut muutostarpeet ja kommentit arviomuistioon	46

1 Johdanto

1.1 Arviomuistio ja lausuntokierros

Oikeusministeriö julkaisi 18.5.2016 virkatyönä laaditun arviomuistion osakeyhtiölain muutostarpeesta ([oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 20/2016](#)). Arviomuistiossa käytiin läpi vireillä ja tulossa olevia kansallisia ja kansainvälisiä hankkeita, joilla on merkitystä ja jotka on tarkoituksenmukaista sovittaa yhteen osakeyhtiölain kehittämisen kannalta. Arviomuistiossa esitettiin useita osakeyhtiölain muutosehdotuksia, joilla on tarkoitus edistää hallitusohjelman tavoitteita elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksien parantamisesta, digitalisoinnin mahdollisuuksien hyödyntämisestä sekä sääntelyn sujuvoittamisesta.

Arviomuistio ja siitä saatu lausuntopalaute on taustoitusta mahdollisten lainvalmistelutoimeksiantojen antamista varten. Arviomuistion valmistelun aikana järjestettiin yleisölle avoin verkkokeskustelu mahdollisista muutostarpeista ([oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 57/2015](#)).

Arviomuistiosta pyydettiin lausuntoja seuraavilta 55 toimijalta 18. elokuuta 2016 mennessä (lausunnon antaneet merkitty *):llä). Oikeusministeriö vastaanotti yhteensä 41 lausuntoa. Kaikki lausunnot ovat luettavissa [valtioneuvoston verkkosivuilla](#).

Valtiovarainministeriö	(VM)	*
Työ- ja elinkeinoministeriö	(TEM)	*
Sosiaali- ja terveysministeriö	(STM)	*
Sisäministeriö	(SM/PO)	*
Valtioneuvoston kanslia/Omistusohjausosasto		(ilm. ei lausuttavaa)
Korkein oikeus		(ilm. ei lausuttavaa)
Korkein hallinto-oikeus		(ilm. ei lausuttavaa)
Suomen Pankki		*
Keskusrikospoliisi	(KRP)	*
Konkurssiasiamies		
Patentti- ja rekisterihallitus	(PRH)	*
Finanssivalvonta		
Valtiontalouden tarkastusvirasto	(VTV)	*
Verohallinto	(VH)	*
Verohallinto/Harmaan talouden selvitysyksikkö	(HTSY)	*
Kirjanpitolautakunta	(KILA)	*
Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
Etelä-Suomen Aluehallintovirasto	(ESAVI)	*
Helsingin Ulosottovirasto		*

Akava ry	(Akava)	*
Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry	(EK)	*
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry	(SAK)	*
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry	(STTK)	*
Vakuutus- ja rahoitusneuvonta, Arvopaperilautakunta		
Arvopaperimarkkinayhdistys ry		
Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry	(ESY)	*
Euroclear Finland Oy	(Euroclear)	*
Finanssialan Keskusliitto FK	(FK)	*
Hallitusammattilaiset ry	(DIF)	*
Helsingin Pörssi (OMX Nordic Exchange Helsinki Oy)		
Listayhtiöiden neuvottelukunta		
Keskuskauppakamari	(KKK)	*
Luottomiehet ry		
Osakesäästäjien Keskusliitto ry	(Osakesäästäjät)	*
Pörssisäätiö		
Suomen Asiakastieto Oy		
Suomen Asianajajaliitto	(Asianajajaliitto)	*
Suomen Kaupan Liitto		
Suomen Kiinteistöliitto	(Kiinteistöliitto)	*
Suomen Kuntaliitto		
Suomen Lakimiesliitto		
Suomen Perheyrittäjien liitto		
Suomen Pääomasijoitusyhdistys	(FVCA)	*
Suomen Tilintarkastajat	(Tilintarkastajat)	*
Suomen Taloushallintoliitto ry		
Suomen Veroasiantuntijat ry	(SVA)	*
Suomen Yrittäjät	(Yrittäjät)	*
Työeläkevakuuttajat TELA	(TELA)	*
Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta		
Helsingin kauppakorkeakoulu		
Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta		
Turun kauppakorkeakoulu	(Sillanpää)	*
Tampereen yliopisto, johtamiskorkeakoulu		
	(Vahtera)	*
	(Ruuhonen)	*
Lapin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta		
Svenska handelshögskolan		

Lausuntopyynnön jakelussa mainittujen lisäksi lausunnon oikeusministeriölle toimittivat asianajotoimistot Castrén & Snellman ja Roschier, professori Jukka Mähönen (Mähönen), PriceWaterhouseCoopers Oy (PwC) sekä Suomen Yhtiöoikeusyhdistys ry (Yhtiöoikeusyhdistys).

1.2 Yhteenveto lausunnoista

Osakeyhtiölain muutostarpeiden arviointia pidettiin ajankohtaisena ja tärkeänä, vaikka lain todettiin toimivan yleisesti ottaen hyvin. Arviomuistion yleisiä tavoitteita yritysten toimintaedellytysten parantamisesta, digitalisoinnista ja sääntelyn sujuvoittamisesta kannatettiin. Osaan arviomuistion ehdotuksista kaivattiin yksityiskohtaisempaa selvitystä ehdotusten käytännön toteutettavuuden ja vaikutusten arvioimiseksi. Huolellista ja todellisten ongelmien poistamiseen tähtäävää muutosten jatkovalmistelua korostettiin.

Enemmistö lausunnonantajista kannatti nykyistä yhden osakeyhtiön mallia. Osakeyhtiölain kirjoittamista uudelleen pienimpien yhtiöiden näkökulmasta ei pidetty tarkoituksenmukaisena.

Yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamista tai alentamista yhteen euroon pääosin kannatettiin. Enemmistö vähimmäispääomavaatimuksen poistamista tai alentamista kannattaneista lausunnonantajista oli jonkinlaisen osakepääoman menettämistä koskevan ilmoitusvelvollisuuden säilyttämisen kannalla. Myös yksityisen osakeyhtiön osakepääoman maksun todentamisen keventämistä pääosin kannatettiin. Julkisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen alentamisella ei katsottu olevan käytännössä vastaavaa merkitystä.

Johdon lojaliteettivelvollisuudesta ja nykyistä laajemmasta osakkaan tietojensaanti-oikeudesta säättäminen jakoi lausunnonantajien mielipiteet. Osakkeiden luovutus- ja hankintaehtoja koskevien rajoitusten poistamiseen tai vähentämiseen suhtauduttiin yleisesti myönteisesti, mutta ehdotuksen tarkempi sisältö ja toteuttamistapa jakoi mielipiteitä.

Suuri osa lausunnonantajista kannatti yhtiöjärjestykseen perustuvasta yhtiön omaisuuden panttauskiellosta säättämistä tai asian selvittämistä jatkovalmistelussa. Myös yhtiön nimenkirjoitusoikeuden selventämistä pääosin kannatettiin. Ehdotusta, jonka mukaan osakeanti- ja merkintä tulisi pystyä jatkossa toteuttamaan suoritusta vastaan kannatettiin lähes yksimielisesti.

Varojenjako sääntöjen osalta pääosin kannatettiin lahjoittamisen mainitsemista laissa varojenjako tapana, maksukyvyyn arvioinnin selventämistä ja korostamista varojenjaon edellytyksenä, väliosingon sallimista nimenomaisesti laissa sekä omien osakkeiden rahoituskiellon rajaamista julkisiin osakeyhtiöihin. Suurin osa lausunnonantajista piti tarpeellisena myös verolainsäädännön ja osakeyhtiön vähemmistöosingon suhteen selventämistä, jonka kannalta merkitystä arvioitiin olevan myös kirjanpito- ja verolainsäädännöllä. Myös ns. "Scheme of Arrangement" -menettelyn ottamista Suomen lainsäädäntöön ja/tai asian selvittämistä jatkovalmistelussa pääosin kannatettiin. Varojenjaon liiketaloudellisen perusteen selventämiseen ja tasetestistä luopumista yksityisissä yhtiöissä suhtauduttiin sen sijaan varauksellisesti.

Suurin osa lausunnonantajista kannatti vaihtoehtoista kevennettyä purkumenettelyä yksityisille osakeyhtiöille. Toisaalta kiinnitettiin huomiota velkojien suojan turvaamiseen ja esitettiin, ettei kevennetyn purkamismenettelyn soveltaminen ainoana purkamismenettelynä pienyhtiöille olisi hyvä ratkaisu. Yhtiön yhtiöoikeudellisesta vahingonkorvausvastuusta säättämistä pääosin kannatettiin ja vastuun samastusta koskevaan sääntelyyn suhtauduttiin varauksellisesti.

Osakeyhtiön rekisteröimisen helpottamista ja sähköistä asiointia, rekisteröinti-menettelyjen automatisointia/itserekisteröintiä sekä viranomaisten välisen tietojenvaihdon parantamista kannatettiin. Kannatusta saivat myös ehdotukset jälkiapporttia koskevien tietovaatimusten keventämisestä ja julkisen osakeyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden enimmäismäärän rajoituksen poistamisesta.

Varojenjaon erityisestä konsernitilinpäätösvelvollisuudesta luopumista enimmäkseen kannatettiin. Nykyisiä tilintarkastusvelvollisuuden raja-arvoja pidettiin enimmäkseen liian matalina ja raja-arvojen korottamista pääosin kannatettiin.

Arviomuiston kommentoinnin lisäksi osa lausunnonantajista esitti myös muita mm. vahingonkorvausvastuuseen, yhtiökokouksen järjestämiseen, arvo-osuusjärjestelmään ja vähemmistöosakkaiden suojaan liittyviä muutosehdotuksia.

2 Nykytila, muutosten ajoitus ja muut tiedossa olevat osakeyhtiölain uudistamistarpeeseen liittyvät hankkeet

Useat lausunnonantajat totesivat osakeyhtiölain muutostarpeiden arvioinnin olevan ajankohtaista ja tärkeää (TEM, Sillanpää, Mähönen, Vahtera, FVCA, SVA, Ruohonen, DIF, PwC, FK, Castrén & Snellman) ja arviomuiston olevan hyvä pohja muutostarpeista käytävälle keskustelulle (KRP, TEM, Pörssisäätiö).

Osa lausunnonantajista totesi **osakeyhtiölain toimivan yleisesti ottaen hyvin (Castrén & Snellman, Yhtiöoikeusyhdistys, SVA, Ruohonen, VM, VTV, Sillanpää, Asianajajaliitto) ja/tai kannatti yleisesti arviomuiston tavoitteita yritysten toimintaedellytysten parantamisesta, digitalisoinnista ja sääntelyn sujuvoittamisesta (Yrittäjät, KKK, Tilintarkastajat, Yhtiöoikeusyhdistys, Akava, Asianajajaliitto, FVCA, FK, ESY, EK, STM, SM/PO).**

Toisaalta esitettiin, että **osa arviomuiston ehdotuksista on esitetty varsin yleisellä tasolla eikä arviomuiston perusteella voi riittävästi arvioida kaikkien yksittäisten ehdotusten toteutettavuutta ja vaikutuksia yhtiön eri sidosryhmien asemaan (Tilintarkastajat, SM/PO, STM, VH, FK). Lisäksi todettiin, ettei arviomuistiossa käsitelty kaikkia käytännössä olennaisina pidettyjä osakeyhtiösääntelyn ongelmakohtia ja kehittämiskohteita (Yhtiöoikeusyhdistys).**¹

Osa lausunnonantajista korosti huolellista ja todellisten ongelmien poistamiseen pyrkivää jatkovalmistelua (Yrittäjät, Roschier, Yhtiöoikeusyhdistys, DIF, Asianajajaliitto, Vahtera, VM) ja/tai piti sääntelyn selventämisen tavoitetta osin ongelmallisena (Ruohonen, Vahtera, Yhtiöoikeusyhdistys, DIF). Kaikkien lain muutosten todettiin aiheuttavat oppimiskustannuksia (Roschier, DIF, Vahtera), minkä lisäksi selventämistarkoituksessa tehtyjen vakiintuneiden säännösten muuttamisen arvioitiin voivan aiheuttaa uusia tulkintaongelmia (Ruohonen, Vahtera) ja heikentävän lain joustavuutta (Vahtera) ja/tai johdonmukaisuutta (Yhtiöoikeusyhdistys, DIF). Lisäksi todettiin, että yhteisölaainsäädäntö pitää sisällään aina tiettyjä tulkinnallisia käsitteitä, joiden avoimuutta ei yhtiökäytäntöjen kehittymisen vuoksi pidäkään saada poistettua (Vahtera).

Osakeyhtiölain todettiin olevan varsin käyttäjäystävällinen ja muotovapaa ja mahdollistavan hyvin pitkälle myös vähemmän formaalien menettelytapojen soveltamisen erilaisten yhtiöiden tarpeiden mukaisesti. Muutosten riittävinä perusteina ei siten pidetty pelkästään esimerkiksi osakeyhtiön perustamisen tai lain luettavuuden ja sisällön ymmärtämisen helpottamista (Asianajajaliitto). Tärkeänä pidettiin, että uudistuksista tehdään kattavat vaikutusarviot ja kansainväliset vertailut (VM).

Lisäksi todettiin, että nykyistä osakeyhtiölakia valmisteltaessa monet ehdotukset nähtiin monella taholla liiankin rajuina muutoksina, mutta lain oltua voimassa kymmenen vuotta voitaneen todeta pelkojen olleen ylimitoitettuja. Samaa kriittistä tarkastelua ja ennakkoluulottomuutta kannatettiin myös jatkossa (Yhtiöoikeusyhdistys).

EU-lainsäädännön täytäntöönpanoa kommentoineet lausunnonantajat pääosin kannattivat kansallisen lisäsääntelyn (ns. gold-plating) kriittistä arviointia (KKK, Mähönen, VM, SM/PO). Toisaalta todettiin, että arviomuiston ehdotusten perustelut olivat norminpurun kannalta osin ristiriitaisia, eikä kansallisen lisäsääntelyn

¹ Lausunnonantajien esittämät muut kommentit ja ehdotukset lain kehittämiseksi on esitetty yhteenvedon kohdassa 3.4.

purkamisen tavoite kaikilta osin välittynyt muistiosta (*Mähönen*) ja että norminpurku ei voi olla pelkkää pykälien kumoamista (*FK*). Lisäksi esitettiin, että osakeyhtiölain arviointia koskevassa jatkotyössä on syytä ottaa kantaa Suomen kansallisiin tavoitteisiin EU:n yhtiöoikeuden alalla ja pyrkiä näihin seikkoihin liittyvään ennakko vaikuttamiseen (*VM*).

Rajat ylittävän toiminnan vaatimuksiin ja kansainvälisen vertailun tarpeeseen kiinnitettiin muutenkin huomiota. Muutama lausunnonantaja korosti sitä, että kansainvälisesti toimivien yhtiöiden näkökulmasta on vältettävä Suomen yhtiöoikeuden eriytymistä keskeisten verrokkimaiden oikeustilasta (*DIF, EK*). Mahdollisten ulkomaisten vaikutteiden sopeuttamista tarpeen mukaan suomalais-pohjoismaiseen sääntelymalliin pidettiin hyvänä lähtökohtana jatkovalmistelulle (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Jatkovalmistelussa esitettiin ministeriöiden kesken pohdittavaksi myös, miten osakkeiden rekisteröinti ja yhtiökokouksiin osallistuminen saataisiin kansallisesti ja EU-näkökulmasta mahdollisimman toimivaksi ja tehokkaaksi erityisesti rajat ylittävisissä tilanteissa (*VM*).

Lisäksi todettiin, että lain toimivuudessa havaittujen epäkohtien lisäksi olisi ollut mahdollista tehdä myös kansainvälinen vertailu siitä, minkälaisia yhtiöoikeudellisia muutoksia naapurivaltioissa on tehty viime vuosina (*Vahtera*). Tässä yhteydessä olisi ollut mahdollista tarkastella myös vuoden 2015 syksyllä julkistetun EMCA luonnoksen (European Model Company Act) sääntelyllisiä valintoja, vaikka sen kautta ei Suomen osakeyhtiölakiin olisi ollut saatavilla juurikaan uusia avauksia (*Vahtera, Siljanpää*).

Osakeyhtiölain kehittämisen suhde muuhun yhtiölainsäädäntöön. Muutama lausunnonantaja totesi, että yhteisöläinsäädännön yhtenäisyys tulisi huomioida osakeyhtiölain uudistamisen yhteydessä (*DIF, PwC, Vahtera, Mähönen*). Osakeyhtiölain todettiin olevan käytännössä usein mallina myös muiden yhteisömuotojen soveltamisongelmien ratkaisuisissa (*PwC*), minkä lisäksi lainsäädännön yhdenmukaisuutta pidettiin perusteltuna yhteisömuotoneutraaliteetin turvaamiseksi (*Vahtera*).

Toisaalta todettiin, ettei yritysmuotojen tasavertainen kohtelu ole riittävä peruste hidastaa tai lykätä osakeyhtiölakiin liittyviä kehityshankkeita ja osakeyhtiömuodon käyttöä edistäviä uudistuksia. Yritysmuotojen tasavertaisen kohtelun arvioitiin olevan ongelmallista, mikäli se johtaa jonkin yritysmuodon ylisääntelyyn tasavertaisuuden toteuttamiseksi (*TEM*). Lisäksi todettiin, ettei osakeyhtiölain muutoksia pidä automaattisesti ulottaa osuuskuntiin, joiden osalta muutostarpeet on tarkasteltava erikseen (*KKK*).

Osakeyhtiölain kehittämisen suhde muuhun lainsäädäntöön. Osakeyhtiölain kehittämisellä arvioitiin olevan merkitystä ainakin vakuutusyhtiölain tai muiden vakuutus toimintaa koskevien erityissäännösten (*STM, KKK*), sijoitusrahastolain (*VM*), joukkorahoituslain (*VM*), arvopaperimarkkinalain (*VM, Mähönen*), eläkesäätiö- ja vakuutuskassalain (*ESY*), kaupparekisterilain (*Vahtera, Yrittäjät*), pankkilainsäädännön (*KKK*), verolainsäädännön (*VH*), tilintarkastuslain (*Vahtera*), yrityssaneerauslain (*FK, VM*), ulosotto kaaren (*Helsingin ulosottovirasto*) ja kaupparekisterilain (*Yrittäjät*) kannalta.

Väärinkäytösten torjuntamahdollisuuksiin huomiota kiinnittänyt lausunnonantaja totesi, että osa toimijoista ajattelee digitalisoinnin ja lakimuutosten luomia mahdollisuuksia suuren taloudellisen edun saavuttamiseen mahdollisimman nopeasti ja riskittömästi, minkä lisäksi kansainvälistyminen asettaa haasteita poliisitoiminnalle. Oleellista on muistaa, että talousrikstorjunnan vaikuttavuus savutetaan niillä toimilla, jotka edistävät suomalaisen rehellisen yrittäjän mahdollisuuksia toimia. Tämä

korostuu pienten yritysten kohdalla, missä yrityksen kate hankitaan pääosin omalla työllä ja osaamisella (*SM/PO*).

Muutama lausunnonantaja kommentoi ehdotusten toteuttamistapaa ja aikataulua. Kansallinen osakeyhtiölain uudistus nähtiin uuteen sääntelyyn liittyvän hallinnollisen taakan ja oppimiskustannusten vähentämiseksi tarpeelliseksi ajoittaa yhteen EU -lainsäädännöstä tulevien pakollisten muutosten kanssa (*EK*). Lisäksi kannatettiin arviomuistiossa esitettyä ajatusta, ettei kaikkia uudistustarpeita ole tarpeen toteuttaa samanaikaisesti. Parhaillaan todettiin olevan vireillä sekä tulossa useita kansallisia ja kansainvälisiä hankkeita, joiden yhteydessä osa osakeyhtiölainsäädännön muutostarpeista on tarkoituksenmukaista toteuttaa (*VM, SM/PO*). Toisaalta todettiin, että vaikka tiedossa oleviin ja realistisesti toteutumassa oleviin EU-hankkeisiin liittyviä muutoksia ei tehdä EU-valmistelun ollessa kesken, ei se estä selvitystyön tekemistä (*TEM*). Hankkeen aikataulun todettiin jäävän paikoin epäselväksi (*Mähönen*).

Yhden lausunnonantajan mukaan osakeyhtiölain muutostarpeet olisi syytä toteuttaa työryhmävalmisteluna siten, että toimeksianto kattaa kaikki tiedossa olevat muutostarpeet (*TEM*). Arviomuistiota laajempaa ja muutoshakuisempaa tarkastelua kannattaneen lausunnonantajan mukaan arviomuistiossa esitellyistä kotimaisista hankkeista useat ovat sellaisia, joissa osakeyhtiölakia yleislakina olisi perusteltua muuttaa ensin ja esimerkiksi kaupparekisterilainsäädäntö on osakeyhtiölaista riippuvaista eikä päinvastoin (*TEM*). Toisaalta muun muassa kaupparekisteriin vaikuttavat ehdotukset (osakkeiden merkintä ja maksaminen, yhtiön omaisuuden panttauskielto yhtiöjärjestyksessä, nimenkirjoitusoikeuden selventäminen, osakkeen luovutettavuus) esitettiin käsiteltäväksi käynnissä olevassa kaupparekisterilainsäädännön uudistamista käsittelevässä työ- ja elinkeinoministeriön työryhmässä (*Yrittäjät*).

Muistion avointa valmistelua pidettiin toisaalta onnistuneena (*FVCA, PwC, FK*); toisaalta valmistelun yhteydessä toteutetun verkkokeskustelun (yksittäisten osallistujien) palautteen merkityksen arviointia pidettiin vaikeana (*DIF, Roschier*). Verkkokeskustelun luonteen todettiin mm. olemaan omiaan vaikuttamaan siihen, kuka keskusteluun ylipäänsä osallistuu, joten verkkokeskustelu ei korvaa perinteisempiä menetelmiä kuten työryhmiä ja lausuntokierroksia (*PwC*). Verkkokeskustelussa todettiin myös esitetyn monia muutosehdotuksia, joista monet koskivat pieniä tai teknisiä detaljeja (*DIF, PwC*).

3 Osakeyhtiölain muutostarpeet

3.1 Kilpailukyvyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla

3.1.1 Itsensä työllistäjiä sekä mikro- ja pk yrityksiä palveleva osakeyhtiölain ohjeistus ja palvelumuotoilu

Lausunnonantajat pääosin kannattivat nykyistä yhden osakeyhtiölain mallia ja/tai olivat sitä mieltä, ettei osakeyhtiölakia ole tarkoituksenmukaista kirjoittaa uudelleen pienimpien yhtiöiden näkökulmasta (*Yrittäjät, KKK, PwC, Roschier, Yhtiöoikeusyhdistys, Asianajajaliitto, SM/PO, EK, SVA, STTK, Pörssisäätiö, Tilintarkastajat, Vahtera, Ruohonen, Akava, Sillanpää*).

Nykylain arvioitiin olevan joustava ja palvelevan hyvin erikokoisia osakeyhtiöitä (*SVA, Asianajajaliitto*). Mahdollisen sääntelypohjan eriyttämisen arvioitiin vaikeuttavan normiston tulkintaa ja soveltamista ja siten lisäävän mikro- ja pk-yritysten kustannuksia (*Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier*). Selventävien taikka vain tiettyihin pieniin yhtiöihin soveltuvien säännösten tai säännöksen tulkinnan kirjaamisen lakitekstiin arvioitiin vaikeuttavan myös lain lukemista (*Asianajajaliitto, SVA*). Lisäksi esitettiin, että osakeyhtiölaista ei tule aiheutua sääntelyllistä epäjatkuvuutta yhtiön koon, osakaspuhjan tai pääomarakenteen muuttuessa (*Yrittäjät, Yhtiöoikeusyhdistys, Pörssisäätiö, Akava*) ja että kahden yhtiön malliin siirtyminen johtaisi siihen, että kunkin yhtiön kannalta relevanttia oikeuskäytäntöä kertyisi nykyistäkin vähemmän (*Yrittäjät, Yhtiöoikeusyhdistys, Pörssisäätiö*).

Pääsääntöisesti yksityisille osakeyhtiöille luotavia helpotuksia ja joustoja, samalla kun julkisten osakeyhtiöiden velvoitteet pidetään ennallaan tai jopa ankaroitetaan, pidettiin ongelmallisena. Uhaksi koettiin, että tilanne vääristää kilpailua samalla alalla toimivien julkisten ja yksityisten yhtiöiden välillä (*EK*). Muun muassa velkojiensuojamenettelyssä EU-sääntelyn ulottamista yksityisiin yhtiöihin pidettiin perusteltuna ratkaisuna, jota ei tulisi kumota yleisen norminpurun nimissä (*FK*).

Muutama lausunnonantaja totesi yhtyvänsä arviomuiston ja valtioneuvoston U-kirjelmän (U 24/2014 vp) arvioon, jonka mukaan ns. yhdenyhtiödirektiivin muuttamisen myötä luotavasta SUP-yhtiömuodosta seuraava erilaisten yhtiömuotojen määrän kasvu aiheuttaisi tarpeettomia selvityskustannuksia ja sekaannusta (*Akava, SM/PO, Mähönen, VM*).

Toisaalta esitettiin, että lainvalmistelun kannalta on **jossain määrin ongelmallista, että lausunnonantajien näkemykset perustuvat pääosin muihin kuin mikroyritysten tarpeisiin**, jolloin lausuntopalautteessa ei juuri näy mikroyrityksiin liittyvät ongelmat (*Vahtera*). Samansuuntaisesti arvioitiin myös, että yhä suuremman osan ihmisistä työllistäessä itsensä omistamansa osakeyhtiön kautta **osakeyhtiölain joustavuuteen ja ymmärrettävyyteen on kiinnitettävä huomiota** (*Ruohonen*).

Muutama lausunnonantaja esitti harkittavaksi pieniyhtiöiden tarpeiden huomioimista lainsäädännössä nykyistä paremmin. Tämä esitettiin toteutettavaksi joko erillisen pieniyhtiölain muodossa (*Mähönen, VM, TEM*) tai eriyttämällä erilaisiin ja erikokoisiin yhtiöihin sovellettavia säännöksiä nykylain sisällä (*Vahtera, Sillanpää, VM, TEM*). Muutamat lausunnonantajat esittivät, että erityisesti mikroyritysten tarpeiden huomioimiseksi voisi aiempaa laajempi poikkeaminen EU:n julkisia yhtiöitä kos-

kevasta sääntelystä olla aiheellista. Lisäksi todettiin, etteivät nykyiset erot yhteisöjä koskevassa lainsäädännössä ole estäneet kehittämästä yhteisiä yleisiä oppeja osakeyhtiöille, osuuskunnille, asunto-osakeyhtiöille ja säätiöille, eikä etsimästä johtoa tulkintaan muista yhteisölaeista (*Mähönen*).

Arviomuistiosta todettiin saavan paikoin sellaisen kuvan, että opastus tai erilaiset oppaat voisivat olla paremman sääntelyn vaihtoehto ja esitettiin, että vertailussa tulisi painottaa osakeyhtiömuodon kehittämistä nykyistä helpommaksi ja uutta yritystoimintaa edistäväksi sen sijaan, että painotetaan olemassa olevien yritysten ”omaksumiskustannuksia” (*TEM*).

3.1.2 Vähimmäispääomavaatimus (1 luvun 3 §)

Lähes kaikki ehdotusta kommentoineet lausunnonantajat olivat sitä mieltä, että yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimus tulisi poistaa tai alentaa yhteen euroon (*Yrittäjät, EK, FK, Osakesäästäjät, Suomen Pankki, STTK, Akava, Tilintarkastajat, SVA, FVCA, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Roschier, SM/PO, Mähönen, Villa, Ruuhonen, Sillanpää, Vahtera, VM*). Nykyisellä vähimmäispääomavaatimuksella ei katsottu olevan merkitystä velkojensuojan (*Yrittäjät, Yhtiöoikeusyhdistys, Ruuhonen, FK, EK, ST ry, Asianajajaliitto, Sillanpää, Vahtera, Villa, PwC, SVA, Helsingin ulosottovirasto, Roschier*) ja/tai ulosoton (*Helsingin ulosottovirasto*) kannalta.

Merkityksellisempänä yhtiön velkojensuojan kannalta pidettiin ajantasaisia tilinpäätöstietoja (*EK*) sekä osakkeiden ja muun pääoman maksukontrollin ja varojenjakosääntelyn kehittämistä (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Toisaalta esitettiin, että pääomavaatimusta arvioitaessa olisi syytä arvioida velkojensuojasäännösten toimivuutta paremmin ja väitteelle niiden toimivuudesta olisi hyvä saada selkeät sekä nimenomaiset perustelut (*VM*).

Muiden EU-maiden käytännön ja kehityksen (*Suomen Pankki, Ruuhonen, Vahtera*) sekä osakeyhtiön pääomarakenteen selkeyttämisen ja ymmärrettävyyden parantamisen katsottiin puoltavan vähimmäisosakepääomasta luopumista (*Ruuhonen*). Vähimmäispääomavaatimuksen poistamisen arvioitiin myös helpottavan osakeyhtiön sähköisen rekisteri-ilmoituksen kehittämistä yksinkertaiseksi ja ilmoitusten käsittelyn automatisointia (*Yrittäjät, STTK, KRP*). Toisaalta todettiin, ettei arviomuistiossa mainittu osuuskuntien vähimmäispääomavaatimuksen puuttuminen ole yksinään pätevä peruste sille, ettei osakeyhtiöille tulisi asettaa vähimmäispääomavaatimusta (*VM*).

Pääomavaatimuksen alentamisen katsottiin helpottavan yritystoiminnan aloittamista (*Yhtiöoikeusyhdistys, KRP, VH, KKK, Helsingin ulosottovirasto*). Toisaalta todettiin, ettei nykyinen vähimmäispääomavaatimus ole taloudellisesti merkityksellisen liiketoiminnan aloittamisen kannalta merkityksellinen rajoitus (*Roschier, KKK, Vahtera*) ja ettei perusteena vaatimuksen poistamiselle tule olla pelkästään yhtiön perustamisen helpottaminen (*Asianajajaliitto*).

Osa lausunnonantajista kiinnitti huomiota vähimmäispääoman poistamiseen liittyvään väärinkäytösten mahdollisuuteen. Vähimmäispääoman poistaminen yhdistettynä esitykseen vapaammasta mahdollisuudesta sopia yhtiöjärjestyksen sisällöstä arvioitiin osin riskialttiiksi (*Pörssisäätiö*). Lisäksi todettiin, että yrityksen perustamisen helpottuessa samalla yrityksen perustaminen rikollista toimintaa sekä harmaata taloutta varten helpottuisi (*Helsingin ulosottovirasto, KRP, SM/PO*). Toisaalta pääomavaatimuksen poistamisen vaihtoehtojen arvioitiin tuovan toimijoille

lisää hallinnollista työtä ilman, että niistä koituisi hyötyä velkojensuojan kannalta katsottuna (*SM/PO*).

Pääomavaatimuksen poistamisen tai alentamisen varjopuoliksi nähtiin myös se, että se saattaisi lisätä pöytälaatikkoyhtiöiden perustamista (*KKK, FK, VH ja SM/PO*). Lisäksi esitettiin, että pääomavaatimuksen poiston myötä ajaututtaisiin nykyistä useammin siihen, että työntekijät perustavat yhtiön ja jatkavat työntekoa yhtiön puitteissa, mikä voi työoikeudellisten kysymysten lisäksi johtaa kiistoihin verottajan kanssa (*KKK*). Pääomavaatimuksen alentamisen yhteydessä esitettiin kaupparekisteritietojen ajantasaisuuden varmistamiseksi harkittavaksi myös säännöstä siitä, miten toimimattomat yritykset voitaisiin poistaa rekistereistä nykyistä ajantasaisemmin (*VH*).

Ainoa vähimmäispääomavaatimuksen alentamista tai poistamista nimenomaisesti vastustanut lausunnonantaja (*HTSY*) perusteli kantaansa sillä, että yrityksissä, joissa esiintyy harmaata taloutta, on lähes poikkeuksetta kevyt taserakenne.

Vähimmäisosakepääomavaatimuksen vaihtoehdoksi ehdotettuun rahastointivelvollisuuteen suhtauduttiin kielteisesti (*SVA, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Sillanpää, Villa, Mähönen, Ruuhonen*). Osa lausunnonantajista totesi, että myös osuuskuntalaissa olevasta rahastointivelvollisuudesta tulisi luopua (*PwC, Vahtera, Mähönen*) Rahastointivaatimuksen arvioitiin lisäävän kustannuksia ilman, että siitä syntyisi minkäänlaista lisäturvaa velkojille (*SVA, Mähönen, Sillanpää, Ruuhonen*). Epäselväksi todettiin jäävän, mitä muistiossa esitetyllä lauseella: ”käytännössä verotus vaikuttaa olennaisesti rahastointivelvoitteen tehokkuuteen” tarkoitetaan (*VH*).

Suurin osa vähimmäispääoman alentamista/poistamista kannattaneista lausunnonantajista oli jonkinlaisen osakepääoman menettämistä koskevan ilmoitusvelvollisuuden säilyttämisen kannalla (*Yrittäjät, FK, Osakesäästäjät, Asianajajaliitto, Villa, Mähönen ja Vahtera, Helsingin ulosottovirasto, Akava, HTSY*). Ilmoitusvelvollisuutta esitettiin muutettavaksi siten, että ilmoitus tehtäisiin oman pääoman negatiivisuudesta, eikä osakepääoman menettämisestä. Lisäksi esitettiin, että merkinnän poistamiseen pitäisi riittää, että oma pääoma on positiivinen ja siitä on tehty ilmoitus.

Rekisteri-ilmoitusvelvollisuudesta luopumisen arvioitiin olevan omiaan lisäämään sopimusvelkojen tarvetta selvittää muiden keinojen avulla osakeyhtiöiden taloudellista asemaa ja siten lisäämään myös sopimustoimintaan liittyviä transaktiokustannuksia. Lisäksi ehdotuksen arvioitiin helpottavan epäterveen yritystoiminnan harjoittamista ja rapauttavan haitallisesti terveiden yritysten toimintaedellytyksiä (*Vahtera*). Osakepääoman menettämiseen liittyvän ilmoitusvelvollisuuden mainittiin liittyvän johdon lojaliteetti- ja huolellisuusvelvollisuuteen (*Mähönen*) ja toimivan yhtiön liikemppaneille indikaattorina yhtiön maksukyvyistä (*Osakesäästäjät*).

Lisäksi esitettiin, että yhtiöillä voisi olla oikeus, muttei velvollisuutta tehdä rekisteri-ilmoitus (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Ilmoitusvelvollisuutta koskevan säännöksen toimivuuden varmistamiseksi tarpeellisena pidettiin myös selvittää, minkälaiset toimenpiteet ovat mahdollisia pääoman menettämisen korjaamiseksi ilman rekisteri-ilmoitusta, esimerkiksi antamalla yhtiölle tietty lyhyehkö määräaika asian korjaamiselle rekisteri-ilmoitusta tekemättä (*Yhtiöoikeusyhdistys, Vahtera*). Samoin mainittiin tarve selvittää sitä, miten ilmoitusvelvollisuuden perusteena oleva pääoma määritellään (*Vahtera, Mähönen*).

Toisaalta esitettiin osakepääoman menettämistä koskevan ilmoitusvelvollisuuden poistamista kokonaan (*Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, KKK, PRH*). Oman pääoman negatiivisuustilanteita ja niiden korjaamista pidettiin yhtiöiden kannalta usein hyvin työläinä ja rekisterimerkinnän tai sen puuttumisen katsottiin johtavan sattumanvaraiseen suojaan yhtiön velkojille ja mahdollisesti sattumanvaraiseen vastuuriskiin myös yhtiön johdolle (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Lisäksi todettiin, että pääomavaatimuksen alentaminen yhteen euroon helpottaisi osakeyhtiöiden toimintaa, jos siihen liittyisi osakepääoman menettämislaitoksen tekemisvelvollisuuden poistaminen (*KKK*). Lausunnoissa esitettiin myös, että mahdollista korvaavaa sääntelyä voitaisiin harkita Iso-Britannian ns. ”wrongful trading” -sääntelyn kaltaisesti tai muulla yhtiön vakavaraisuuden (pitkän aikavälin maksukyvyyn) turvaamiseen tähtäävällä sääntelyllä (*VM, Yhtiöoikeusyhdistys*).

Osakepääoman poistamista pidettiin ilmoitusvelvollisuuden kannalta käytännössä ongelmallisena, koska jo kaupparekisterimaksun suorittaminen veisi 1 eurolla perustetun yhtiön pääoman negatiiviseksi (*SVA*).

Osa yksityisen yhtiöiden vähimmäispääomavaatimuksen alentamista/poistamista kannattaneista lausunnonantajista kannatti julkisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen alentamista 25 000 euroon pääosin samoin perustein (*EK, Yhtiöoikeusyhdistys, Osakesäästäjät, PwC, Ruuhonen*). Toisaalta osa ehdotusta kannattaneista lausunnonantajista totesi, ettei tähän ole **erityistä tarvetta** (*KKK, Roschier, Asianajajaliitto, Suomen Pankki, Mähönen, Villa, Vahtera*). Lisäksi esitettiin, että pääomavaatimusta voidaan alentaa, jollei kansalliselle lisäsääntelylle ole osoitettavissa riittäviä perusteita esimerkiksi kansainvälisen vertailun osoittamien seikkojen valossa (*VM*).

Muutama lausunnonantaja kannatti julkista osakeyhtiötä koskeva vähimmäispääomavaatimus säilyttämistä ennallaan (*HTSY, Sillanpää*). Väärinkäytösten välttämisen lisäksi (*HTSY*) tätä perusteltiin sillä, että laissa olisi perusteltua säilyttää merkittävä ero yksityisen ja julkisen osakeyhtiön välillä myös osakepääomavaatimuksen osalta (*Sillanpää*).

3.1.3 Johdon lojaliteettivelvollisuus (1 luvun 8 §)

Noin puolet ehdotusta kommentoineista lausunnonantajista kannatti johdon yleistä tehtävää koskevan säännöksen täydentämistä niin, että osakeyhtiölaista nimenomaisesti ilmenee johdon lojaliteettiperiaate (*Kuntaliitto, STTK, Tilintarkastajat, Ruuhonen, Akava, SM/PO, SVA, Sillanpää, VM*). Periaatteen kirjaamisen lakiin arvioitiin selventävän oikeustilaa ja voivan helpottaa lojaliteettivelvollisuuteen vetoamista (*Tilintarkastajat, Ruuhonen, Vahtera*). Lojaliteettivelvollisuuden toteuttamisen nimenomaisesti laissa arvioitiin olevan myös linjassa osakeyhtiölain periaatteita korostavan sääntelytavan kanssa (*Vahtera*).

Esityksen **perusteluissa ehdotettiin selvennettäväksi** johdon lojaliteettiperiaatetta mm. tilanteissa, joissa eri tahoilla on erilaiset intressit (*SVA, Kuntaliitto*). Toisaalta lojaliteettivelvollisuus esitettiin määriteltäväksi nykyistä laajemmin niin, että sillä tarkoitetaan lojaaliutta myös yhtiön velkojien, sopimuskumppanien ym. kannalta (*STTK*). Samassa yhteydessä esitettiin arvioitavaksi osakeyhtiön toiminnan tarkoitukseen liittyvää kysymystä siitä, miten yhtiön päätöksenteossa on huomioitava toimenpiteen vaikutukset yhteiskuntaan, ympäristöön ja kestäväan kehitykseen (*STTK*). Toisaalta todettiin, ettei lojaliteettivelvollisuudesta säätämisen pitäisi muuttaa oikeustilaa eikä lojaliteettivelvollisuuden tarkempaa sisältöä tulisi ryhtyä

määrittelemään lain tasolla, kuten ei ole juuri tehty muidenkaan periaatteiden osalta (*Vahtera*).

Lojaliteettiperiaatteesta säätämisen lisäksi jatkovalmistelussa ehdotettiin arvioitavaksi myös laajemmin osakeyhtiölain 1 luvun periaatteiden toimivuutta ja niiden suhdetta arvopaperimarkkinalain yleisiin säännöksiin (*VM*).

Lisäksi esitettiin, että lojaliteettiperiaatetta koskeva oikeuskirjallisuus **ei ole** arviomuistiossa esitetyllä tavalla **niin yksiselitteinen, että yhtiön etu olisi aina sama kuin osakkeenomistajan etu**. Siten sääntelyn selkeyttäminen voi osoittautua arvioitua vaikeammaksi, koska osakkeenomistajan etua on arvioitava erikseen 1) yhtiön tavanomaisen toiminnan yhteydessä (*going concern*), 2) häiriötilanteissa tai yrityksen talousvaikeuksissa (*gone concern*), 3) yritysjärjestelyissä sekä 4) näiden rajatilanteessa, jossa yhtiön taloudellinen tilanne lähestyy maksukyvyttömyyttä tai siitä on vaara, kuten varojenjaossa (*STM*).

Toisaalta noin puolet lausunnonantajista piti ehdotusta johdon huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuutta koskevan säännöksen selventämisestä ongelmallisena (*Asianajajaliitto, DIF, PwC, KKK, Roschier, EK, Mähönen, Villa, Yhtiöoikeusyhdistys*). Tätä perusteltiin sillä, ettei säännöksen tulkinnasta ja lojaliteettivelvollisuuden olemassaolosta käytännössä ole juuri epäselvyyttä (*EK, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, DIF, PwC, KKK, Roschier, Mähönen, Villa*) ja että mahdollinen muutos voisi johtaa epävarmuuteen lain yleisten periaatteiden vakiintuneesta tulkinnasta (*EK, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, DIF, PwC, KKK, Roschier, FVCA*). Lojaliteetin kirjaamisen omaksi kohdakseen arvioitiin myös vaarantavan huolellisuusvelvoitteen yhtenäisen tulkinnan yhteisöoikeudessa (*DIF*). Lisäksi esitettiin, että lojaliteettivelvollisuuden laajentaminen mm. yhtiön sidosryhmiin tekisi johdon aseman kestävämmäksi, mikäli johto joutuu henkilökohtaisen korvausvastuun uhallla ajamaan monenlaisten, yhtiölle etäistenkin intressiryhmien etuja (*EK, Asianajajaliitto, FVCA*).

Nykylain huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuutta koskevan säännöksen todettiin olevan kansainvälisten *coporate governance* -periaatteiden mukainen ja sen täsmenämisen olevan erilaiset soveltamistilanteet ja kehittämistarpeet huomioiden vaikeaa (*Mähönen*). Tämän ei kuitenkaan arvioitu estävän sitä, että lain 1 luvun 8 §:n otsikossa voitaisiin selvyuden vuoksi nimenomaisesti viitata johdon huolellisuusvelvollisuuteen ja lojaliteettivelvollisuuteen (*Mähönen*). Lisäksi esitettiin, että yhtiön edun sisältöä avattaisiin lain esitöissä siten, että lojaliteettiperiaatteen olemassaolo korkeintaan todetaan lakitekstissä (*Villa*).

3.1.4 Osakemerkinnän rekisteröinnin edellytykset ja osakkeiden maksaminen (2 luvun 5, 6 ja 8 §)

Enemmistö ehdotusta kommentoineista lausunnonantajista kannatti yksityisen osakeyhtiön osakepääoman maksun todentamisen keventämistä (*Yrittäjät, Yhtiöoikeusyhdistys, Asianajajaliitto, Vahtera, EK, VM, PwC, KKK, Tilintarkastajat, Ruohonen, Mähönen, FVCA, SVA*) ja totesi ehdotuksen helpottavan yksityisen yhtiön perustamista.

Yksityisen osakeyhtiön osakepääoman maksun todentamista koskevan sääntelyn todettiin olevan esimerkki julkisia yhtiöitä koskevan EU-lainsäädännön tarpeettomasta ulottamisesta kaikkiin osakeyhtiöihin (*Mähönen*). Sääntelyn yhdenmukaistamista osuuskuntalain kanssa kannatettiin (*Villa, Mähönen*).

Tilintarkastajan todistusta osakepääoman maksamisesta perustamishetkellä pidettiin käytännössä tarpeettomana selvityksenä (*EK*) ja osakkeiden maksun vahvistamista tilinpäätöksen yhteydessä toimivana mallina (*Asianajajaliitto, EK, SVA*). Toisaalta tällaisen maksukontrollin arvioitiin johtavan sattumanvaraiseen lopputulokseen, koska kaikki yhtiöt eivät ole velvollisia valitsemaan tilintarkastajaa (*Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier*). Lisäksi arvioitiin tilinpäätöksen yhteydessä tapahtuvan kontrollin korostavan kaupparekisterin tilinpäätöstietojen ajantasaisuutta ja täydellisyyttä, jossa nykyisin on osin parantamisen varaa (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Tähänkin kysymykseen liittyen pidettiin tarpeellisena pohtia johdon, osakkeenomistajien ja osakemerkitsijän vastuuseen liittyviä seikkoja (*VM*).

Osakemerkinnän rekisteröinnin edellytyksiä ehdotettiin kevennettäväksi myös luopumalla tilintarkastajan lausunnoista ns. apportiselvityksestä yksityisissä yhtiöissä sekä helpottamalla johdon vakuutuksien antamista esimerkiksi hallituksen asian toteavalla pöytäkirjalla tai toimitusjohtajan vakuutuksella. Tällaisten muutosten arvioitiin helpottavan kehittämään menetelmiä, joilla uusiakin osakkeita olisi mahdollista antaa heti merkintähinnan maksua vastaan ilman nykyisiä viiveitä (*PwC*). Toisaalta apporttimaksun osalta pidettiin osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden ja läpinäkyvyyden vuoksi aiheellisenä säilyttää vaatimus hallitukselta vaadittavasta ns. apportiselvityksestä (*PwC*).

Muutama rekisteröinnin edellytysten keventämiseen myönteisesti suhtautunut lausunnonantaja esitti, että **apporttisääntelyyn ehdotetut kevennykset voivat osoittautua ongelmallisiksi** ja vastusti tilintarkastajan lausunnosta luopumista (*Tilintarkastajat, Villa*) tai ehdotti muutoksen vaikutusten arviointia vielä tarkemmin jatkovalmistelussa (*Asianajajaliitto, SVA*).

Vaihtoehtoisina ratkaisuinä esitettiin myös kaupparekisteri-ilmoituksen yhteydessä annettavan vakuutuksen rajoittamista koskemaan ainoastaan osakepääomaan kirjattavaa määrää ja rekisteri-ilmoituksen tekemistä **valinnaiseksi menettelyksi** tilinpäätöksen yhteydessä tehtävälle kontrollille. Tällaisissa malleissa yhtiö voisi edelleen halutessaan (esim. yhtiön rahoittajien sitä edellyttäessä) käyttää perinteistä osakkeiden maksukontrollisääntelyä (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Osakeyhtiölain todettiin olevan yleislaki, jonka perusteella keskeisiä osia kaupparekisterin sääntelystä luodaan, joten osakeyhtiölakia tulisi lähtökohtaisesti aina muuttaa sen omilla ehdoilla. Siksi osakemerkinnän rekisteröintiedellytyksiä ja osakkeiden maksamista koskevan arvioinnin siirtämistä kaupparekisterilainsäädännön uudistamisen yhteyteen ei pidetty perusteltuna, vaikka uudistuksia valmisteltaisiin yhteistyössä ja mahdollisuuksien mukaan samanaikaisesti (*TEM*).

3.1.5 Osakkeiden luovutus- ja hankintaehtoja koskevien rajoitusten poistaminen tai vähentäminen (3 luvun 6 §, 15 luvun 10 §, 16 luvun 13 §, 17 luvun 13 § ja 18 luvun 1 §)

Osa lausunnonantajista suhtautui yleisen myönteisesti luovutus- ja hankintaehtoja koskevien rajoituksen poistamiseen tai vähentämiseen (*Asianajajaliitto, FVCA, Euroclear, PwC, Roschier, Sillanpää, KKK*). Sopimusvapauden lisäämisen katsottiin tuovan joustavuutta erilaisiin yritysjärjestelyihin (*FVCA, STM*).

Lisäksi osa lausunnonantajista totesi nimenomaisesti kannattavansa yhtiöjärjestykseen perustuvia osakkeiden luovutus- ja hankintaehtoja koskevan 3 luvun 6 §:n rajoituksen (=tyyppipakko) kumoamista (EK, SVA, Yhtiöoikeusyhdistys, Kuntaliitto). Nykyisten lunastus- ja suostumuslausekkeiden ei katsottu enää vastaa- van yhtiökäytäntöä, jossa luovutus- ja hankintaehdot ovat tyypillisesti siirtyneet osa- kassopimuksiin, joilla ei ole yhtiöoikeudellista sitovuutta ja joiden suhde lakiin saattaa olla epäselvä (Roschier, Yhtiöoikeusyhdistys).

Osa lausunnonantajista kiinnitti huomiota erilaisten yhtiöiden tarpeisiin. Erityisesti pörssiyhtiöiden osalta ehdotettiin arvioitavaksi tarkemmin ehdotuksen vaikutuksia sijoittajansuojaan (Sillanpää, VM), minkä lisäksi huomautettiin, ettei sopimusvapau- den laajentaminen säännellyillä markkinoilla toimiviin yhtiöihin ole mahdollista osto- tarjousdirektiivin vuoksi (Mähönen). Myös muissa lausunnoissa todettiin, ettei sopi- musvapautta voida ulottaa julkisiin eikä varsinkaan pörssiyhtiöihin (EK, VM ja Osa- kesäästäjät). Lisäksi EK katsoi, että muutos ei voine lähtökohtaisesti koskea pörssi- yhtiöitä, koska luovutus- tai hankintaehdot voivat rajoittaa osakkeiden vaihdantaa.

Toisaalta esitettiin, että yksityisen osakeyhtiön osakkeen tulisi lähtökohtaisesti olla luovutuskelvoton ilman kaikkien osakkeenomistajien suostumusta (Mähönen).

Joka tapauksessa tarpeellisena pidettiin sen selventämistä, mikä taho käyttää osak- keenomistajan oikeuksia mahdollisen osakkeiden siirtoa koskevan riidan aikana (Yh- tiöoikeusyhdistys, Roschier).

Toisaalta sopimusvapauden lisäämiseen ja tyyppipakosta luopumiseen todet- tiin liittyvän mahdollisesti ongelmia ja/tai jatkovalmistelussa tarkasteltavia ky- symyksiä. Nykyisen tyyppipakkosääntelyn arvioitiin olevan verraten selkeä ja rajoi- tusten poistamisen voivan johtaa lunastusriitojen lisääntymiseen ja monimutkaistu- miseen. Mikroyrityksissä ei aina arvioitu olevan riittävää osaamista lunastus- ja suos- tumuslausekkeiden muotoiluun, joten vakiomuotoisilla lausekkeilla kiistatta olisi käy- täntöä selkeyttävä vaikutus (Ruohonen, Vahtera). Lisäksi vaadittiin myös tarkempia perusteluja sille, miksi arviomuistiossa uskotaan, että ongelmatilanteita tai epäsel- vyyksiä ei jatkossa esiintyisi (Pörssisäätiö).

Lisäksi esitettiin, että määräysten täydellisen vapauttamisen seurauksena rajoituksia saatetaan muotoilla epäselvinä tai tulkinnanvaraisina, mikä puolestaan on omiaan aiheuttamaan oikeudellista epävarmuutta (Asianajajaliitto, Vahtera). Vapauttamisen arvioitiin johtavan myös siihen, että eri yhtiöiden yhtiöjärjestysten määräykset tulevat eroamaan huomattavasti (erityisesti ulkomaalaisomisteisissa yhtiöissä arvioitiin otet- tavan käyttöön pitkiä ja monimutkaisia määräyksiä angloamerikkalaisen käytännön mukaisesti) (PRH, Asianajajaliitto, SVA, Mähönen, Ruohonen). Toisaalta esitettiin, että epäselvät/lainvastaiset määräykset jäisivät kuitenkin laatijan/yhtiön riskiksi (Asi- anajajaliitto).

Jatkovalmistelussa ratkaistavaksi kysymykseksi nostettiin myös se, miten mahdolli- sen tyyppipakosta luopumisen yhteydessä suhtaudutaan nykyisin mukaisiin lunas- tus- ja suostumuslausekkeisiin (Yhtiöoikeusyhdistys). Osassa lausunnoissa korostet- tiinkin sitä, että osakeyhtiölain 3 luvun 7 § ja 8 § tulisi säilyttää malleina laissa (EK, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Mähönen, Villa, Vahtera, Ruohonen) tai jonkinasteista tyyppipakkoa olisi harkittava tarkoin (Asianajajaliitto). Säilyttäminen on tarpeen myös yhtiöjärjestysmääräysten toimivuuden turvaamiseksi (EK). Vähintään olisi suositelta- vaa, että yleisesti käytetyistä yhtiöjärjestysmääräyksistä osakkeiden hankinta- ja luo- vutusrajoitusten osalta olisi selvitystä esimerkiksi hallituksen esityksen peruste- luosassa (SVA). Lisäksi esitettiin, että mahdollisen muutoksen jälkeen lausekkeiden kehittymistä on tarpeen seurata, ja mallisopimusajattelun mukaisesti on tarvittaessa täydennettävä lakiin jääviä säännöksiä yleisimmillä uusilla lausekkeilla (STM).

Lisäksi todettiin, ettei Patentti- ja rekisterihallitus kustannus- ja tietoteknisistä syistä tule toteuttamaan kaupparekisterijärjestelmää niin, että merkinnästä voitaisiin todeta luovutus- tai hankintarajoituksen yksilöllinen sisältö. Rekisteriin voitaisiin sen sijaan tehdä merkintä siitä, että yhtiöjärjestyksessä on maininta luovutus- tai hankintarajoituksesta. Rekisterimerkinnästä voisi olla linkki sähköiseen arkistoon, jossa voisi perehtyä yhtiöjärjestyksessä olevaan lausekkeeseen kokonaisuudessaan (*PRH*).

Muutosehdotusta pidettiin erittäin hankalana keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden kannalta (*Kiinteistöliitto*). Tältä osin ehdotettiin, ettei muita luovutusrajoituksia kun lunastusrajoitus sallittaisi keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden osalta. Lisäksi osakeyhtiölain lunastusmenettelyä koskevien olettasäännösten soveltamisala ehdotettiin laajennettavan koskemaan myös yhtiöitä, joiden yhtiöjärjestykseen on otettu osakkeen luovuttamista tai hankkimista rajoittava määräys ennen 1.3.1979. Samalla ehdotettiin selvennettävän myös, onko aikaisemmin niin sanotun piilomitättömyyden, joka liittyy oikeustapauksiin KKO 1984 II 170 ja KKO 1992:8, takia mitättömäksi muuttunut, mutta yhtiöjärjestyksessä edelleen oleva yhtiöjärjestyksessä jälleen voimassa vai ei.

Ulosoton näkökulmasta todettiin, että mahdolliset osakkeiden luovutus- ja hankintarajoitukset voisivat vaikeuttaa velallisen omistamien osakkeiden ulosmittausta. Voi olla mahdollista, että rajoituksia tehtäisiin yhtiöjärjestykseen ulosmittauksen estämiseksi. Luovutus- ja hankintaehtojen rajoituksilla ei tulisi mahdollistaa täytäntöönpanon välttämistä (*Helsingin ulosottovirasto*).

Arvo-osuusjärjestelmän nykyisten toiminnallisuuksien todettiin tukevan voimassa olevan osakeyhtiölain mukaisia vaihdannanrajoituslausekkeitä ja nykyistä laajempien yhtiöjärjestykseen perustuvien osakkeiden hankinta- ja luovutusrajoitusten salliminen aiheuttavan siten myös teknisiä muutoksia Euroclear Finlandin IT-järjestelmiin. Tämän vuoksi arvo-osuusjärjestelmään liittyneiden yhtiöiden osalta IT-järjestelmien muutoksille esitettiin varattavaksi riittävä siirtymisaika. Erityisesti pienten arvo-osuusjärjestelmään liittyvien yhtiöiden tarpeiden huomioimiseksi pidettiin tarpeellisenä mahdollistaa yhtiöjärjestykseen perustuva hallintarekisteröintikielto (*Euroclear*).

Osa lausujista oli selkeästi nykyisten luovutus- ja hankintaehtojen rajoitusten täydellistä kumoamista vastaan (*Mähönen, Villa, Ruohonen, Vahtera*). Lausunnoissa todettiin, että luovutus- ja hankintaehdoista on tarkoituksenmukaisempaa sopia osakassopimuksissa (*Villa, Ruohonen, Vahtera*). Lisäksi ehdotettiin, että lakiin voitaisiin lisätä malli etuostolausekkeesta (*Mähönen, Vahtera*).

Arviomuistion ehdotus osakeyhtiölain 15 luvun 10 §:ää muuttamisesta niin, että yhtiöjärjestyksen mukaan lunastukseen oikeutettu ja velvollinen voi olla myös toinen osakkeenomistaja tai muu taho sai kannatusta (*Mähönen, Villa, Vahtera*). Ehdotusta kannatettiin etenkin tahdonvaltaisuuden periaatteen näkökulmasta (*Mähönen*). Rajoituksen poistamisen nähtiin lisäävän yhtiöiden toimintamahdollisuuksia ja tällaisten määräysten ottamiseen todettiin olevan käytännön tarve (*Vahtera*).

Arviomuistion **ehdotus 18 luvun 1 §:n mukaisesta vähemmistöosakkaiden lunastusoikeuden ja -velvollisuuden sekä lunastushinnan määrittämisestä toisin yhtiöjärjestyksessä jakoi mielipiteitä**. Muutama lausunnonantaja kannatti ehdotusta (*Kuntaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, Mähönen*) muutaman ollessa niitä vastaan (*Villa, Vahtera*). Ehdotuksen arvioitiin vähentävän tarvetta tehdä erillisiä osakassopimuksia (*Kuntaliitto*). Toisaalta katsottiin, että muutos saattaisi vaikeuttaa osakkeenomistajan exit -mahdollisuuksien käyttämistä (*Villa*) ja heikentää vähemmistön suojaa (*Osakasäästäjät, Vahtera*). Lisäksi huomautettiin, että luvun säännökset ovat vastikään olleet säännösmuutosten kohteena ja luvun säännösten toimivuutta arvioitiin tässä

yhteydessä sangen kattavasti, minkä lisäksi luvun sääntely on nykyisin suhteellisen toimiva. Vähemmistöosakkeiden lunastuksen yhteydessä edellytettiin otettavan huomioon omaisuudensuojaan liittyvät perustuslailliset kysymykset. (*Vahtera*). Erityisesti vastustettiin ehdotusta, joka sisältäisi myös mahdollisuuden lakisääteisiä lunastusrajoja korkeampien rajojen asettamiseen (*Osakesäästäjät*).

Villa kannatti 16 luvun 13 §:n ja 17 luvun 13 §:n säilyttämistä nyky muodossaan, koska on tärkeää turvata osakkeenomistajalle mahdollisuus irtaantua yhtiöstä 16 ja 17 luvun mukaisissa tilanteissa. Toisaalta *Mähönen* totesi, että säännökset oikeudesta vaatia lunastusta ja lunastuksen ehdoista sulautumisen ja jakautumisen yhteydessä voivat olla vapaasti tahdonvaltaisia, koska lunastuksesta ei ole säännöksiä sulautumis- ja jakautumisdirektiiveissä.

3.1.6 Mahdollisuus yhtiön omaisuuden panttauskieltoon yhtiöjärjestyksessä (5 luku)

Enemmistö ehdotusta kommentoineista lausunnonantajista kannatti ehdotusta (*Suomen Pankki, SVA, FVCA, Kuntaliitto, SM/PO*) tai **piti asian selvittämistä jatkovalmistelussa tarpeellisena** (*KKK, EK, VM, DIF, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Roschier, VTV*).

Ehdotuksen arvioitiin selventävän yhtiön kaikkien velkojien ja sidosryhmien asemaa ja konsernitilanteita sekä voivan helpottaa rahoitusjärjestelyjä ja yritysrahoituksen saatavuutta etenkin pienempien yksityisten yritysten osalta (*VM, EK, Suomen Pankki, Kuntaliitto, Asianajajaliitto, Sillanpää, SVA*). Selkeän yhteyden vahingonkorvausvastuuseen ja laittoman varojenjaon rikosvastuuseen katsottiin puoltavan panttauskieltoa (*SM/PO*). Toisaalta ehdotuksen arvioitiin mahdollisesti toimivan lähinnä sellaisissa yhtiöissä, joissa osakkeenomistajien määrä ei ole kovin laaja (*EK*).

Usea lausunnonantaja nosti esiin sen, ettei ehdotus yksinään ratkaisisi panttauskieltoa koskevan yhtiöjärjestysmääräyksen sivullisittomuuteen liittyviä seikkoja (*DIF, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Mähönen, Vahtera, VTV*). Näiden lausunnonantajien mukaan oikeustilan selventämisen sijaan lakiin otettu erillinen säännös ja panttauskiellon rekisteröiminen kaupparekisteriin voisi pahimmillaan antaa ulkopuoliselle virheellisen kuvan tällaisen yhtiöjärjestysmääräyksen vaikutuksista, minkä lisäksi ehdotuksen suhde EU:n julkistamisdirektiiviin voi olla ongelmallinen (*VTV, Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Asianajajaliitto, Mähönen, Vahtera*). Ehdotuksen todettiin merkitsevän poikkeusta yleisestä esineoikeudellisesta periaatteesta, jonka mukaan kaikki luovutuskelpoinen omaisuus on myös panttauskelpoista (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Toisaalta mahdollisen julkisuuden katsottiin tehokkaasti ehkäisevän hallituksen valvontavastuulla olevaa organisaatiota loukkaamasta panttauskieltoa, kun vastoin kieltoa tehty panttaus olisi pätemätön vastapuoleen nähden (*DIF*).

Lausunnoissa nostettiin esille myös se, että **aina ei välttämättä ole yksiselitteistä, mitä panttauksella tarkoitetaan**. (*Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Mähönen, PwC, KKK*). Panttauskiellon tyhjentävää määrittelyä pidettiin vaikeana sopimusperusteisten ja lakimääräisten vakuusoikeuksien (myös mahdolliset henkilövakuudet) suuren lukumäärän takia. (*Yhtiöoikeusyhdistys, Mähönen, Roschier, DIF, VTV*).

Panttauskiellon **käyttökelpoisuuden katsottiin olevan** rahoitussopimuksissa nykyisin **rajallinen**, kun kielto ei sido siitä tietämättömiä kolmansia osapuolia. Vakuuskäyttöä koskevien rajoitusten lisääminen nähtiin ongelmallisena, koska pankkirahoituksessa keskeistä on omaisuuden mahdollisimman laaja vakuuskäyttö. Lisäksi esitettiin tarkoin harkittavaksi, sisältäisikö laki vain tietyn tyyppisiä rajoituksia, jotka olisi mahdollista merkitä yhtiöjärjestykseen vai olisiko rajoituksen sisältö vapaasti yhtiön päätettävissä. Erilaiset variaatiot olisivat ulkopuolisen vaikeasti hahmotettavia. Jatkovalmistelussa esitettiin panttauskiellon vaihtoehdoksi otettavan selvitettäväksi yritys kiinnityksen tuottaman kertymän laajentamisen (*KKK*).

Yhtiöjärjestykseen perustuvan panttauskiellon käyttämistä pörssiyhtiöiden osalta pidettiin liian jäykkänä, koska päätöstä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta ei ole mahdollista tehdä nopealla aikataululla rahoitustilanteen muuttuessa nopeasti (*EK*). Panttauskieltojen ajallisen ulottuvuuden huomioon ottaminen kaupparekisterikäytännössä arvioitiin myös vaikeaksi (Yhtiöoikeusyhdistys).

Lisäksi huomautettiin, että **laittoman varojenjaon rangaistusvastuu ei automaattisesti tulisi panttauskiellon rikkomisen sanktioksi, vaan tästä pitäisi säätää erikseen**. Tältä osin on tarkemmin arvioitava, onko perusteltua laajentaa rangaistusvastuuta suhteessa nykytilaan (*Asianajajaliitto*). Panttauskiellon ja sen rikkomisen vaikutuksia esitettiin jatkovalmistelussa arvioitavan tarkemmin eri henkilösuhteissa etenkin vahingonkorvausvastuun ja laittoman varojenjaon rikosvastuun osalta (*VTV*).

Lisäksi todettiin, ettei panttausrajoituksilla tulisi vaikeuttaa täytäntöönpanoa ja mahdollista panttausrajoitusta säädettäessä tulisi huomioida omaisuuden ulosmittauskelpoisuus (*Helsingin ulosottovirasto*). Samalla tulisi tarkastella mahdollisuutta, että ulosottomies voisi merkitä panttausrajoituksen rekisteriin. Ulosottomiehen tekemä panttauskielto toimisi tehokkaana julkivarmistuskeinona ja ulosmitatun omaisuuden arvo voitaisiin saada turvattua nykytilannetta paremmin.

Patentti- ja rekisterihallitus ei kustannus- ja tietoteknisistä syistä tulisi toteuttamaan kaupparekisterijärjestelmää niin, että merkinnästä voitaisiin todeta rajoituksen yksilöllinen sisältö, vaan panttauskiellosta kaupparekisteriin tehtävien merkintöjen osalta tulisi pyrkiä vakiomuotoisuuteen. Rekisterimerkinnästä esitettiin otettavaksi linkki sähköiseen arkistoon, jossa voisi perehtyä yhtiöjärjestyksessä olevaan lausekkeeseen kokonaisuudessaan (*PRH*).

Osassa lausunnoissa katsottiin, että osakeyhtiölaki jo nykyisellään sallii yhtiöjärjestykseen otettavan määräyksen siitä, ettei yhtiön omaisuutta saa pantata (*EK, Mähönen, Villa, Vahtera*). Tästä syystä esitettiin, ettei välttämättä olisi tarkoituksenmukaista rasittaa lakia säännöksillä, joiden ainoa funktio on informoida siitä, minkälaisia määräyksiä yhtiöjärjestykseen voidaan ottaa (*Villa, Vahtera*). Toisaalta panttauskiellosta säätämisen nähtiin lisäävän tietoisuutta kiellon käyttömahdollisuudesta ja mahdollistavan panttauskieltolausekkeen sisällön ja käytön yhdenmukaistamisen (*EK*).

Panttauskiellon poistamiseen esitetty velkojien suoja menettely nähtiin osin kankeana (*Asianajajaliitto, Sillanpää*), minkä lisäksi sen soveltamisen todettiin johtavan siihen, että velkojat, joiden asemaan määräyksellä ei ole merkitystä, voisivat vaikuttaa yhtiöjärjestyksen sisältöön (*Asianajajaliitto*). Ongelmallisena pidettiin myös sitä, millaisen viestin yhtiön taloudellisesta tilanteesta panttauskieltoa koskevan määräyksen poistaminen antaisi (*EK*).

Yhtiöjärjestyksen muuttamisen osalta yleisemmin esitettiin, että kaikkien yhtiön velkojien suojaksi määrätyn suostumusvaatimuksen (OYL 14:7 §) lisäksi **tarvittaisiin mahdollisuus määrätä suppeammastakin velkojien vastustusoikeudesta** esimekriksi nimetyille velkojille (mm. yhtiön suurimmille rahoittajille tai joukko-velkakirjan haltijoiden enemmistölle yksittäisten velkakirjanhaltijoiden sijasta).

3.1.7 Osakkaan tiedonsaantioikeus (5 luku)

Noin puolet asiaa kommentoineista lausunnonantajista kannatti ehdotusta, jonka mukaan kaikilla osakkailla tulisi olla oikeus tutustua yhtiön kirjanpitoon ja asiakirjoihin, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. (*Kuntaliitto, STTK, Akava, VM, SM/PO, TEM, Osakesäästäjät, Pörssisäätiö, ESAVI, Mähönen*). Riittävän tiedonsaannin katsottiin parantavan vähemmistön asemaa ja lisäävän osakkaiden luottamusta yhtiötä kohtaan sekä edistävän osakepääoman saatavuutta ja tehokasta kohdentumista liiketoimintaan (*VM*). Toisaalta kiinnitettiin huomiota siihen, että tiedonsaantioikeudesta seuraava informaatioepäsymmetria voisi heikentää ulkopuolisten rahoittajien asemaa ja vaikuttaa yhtiön vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen ehtoihin kiristävästi (*VM*).

Uusien osakeyhtiöiden tiedonsaantia rajoittavista yhtiöjärjestysmääräyksistä katsottiin aiheutuvan todennäköisesti riitaisuuksia (*ESAVI*) ja tiedonsaantia rajoittavan yhtiöjärjestysmääräyksen sallimista ja sisällön määrittelyä ehdotettiin vielä harkittavaksi tarkoin (*Akava, ESAVI*). Haitantekotarkoituksessa käytettävän tietojensaantioikeuden välttämiseksi säännös esitettiin muotoiltavaksi niin, että asiassa noudatettava menettely säädetään riittävän yksiselitteisesti. Lisäksi ehdotettiin säädettäväksi asunto-osakeyhtiöitä koskeva tiedonsaantioikeus, niin, että arkaluontoisia tietoja sisältävät asiakirjat jäisivät tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle (*ESAVI*).

Tietojen luottamuksellisuuden säilyttämiseksi pidettiin perusteltuna säätää tietoja saaneen osakkaan vastuusta erikseen (*VM, Kuntaliitto, STTK, Pörssisäätiö*). Tiedonsaantioikeutta koskevan säännöksen tahdonvaltaisuutta pidettiin tärkeänä (*SM/PO, STTK, Mähönen*).

Ehdotusta kannatettiin myös sillä varauksella, että se **rajataan yksityisiin osakeyhtiöihin, joissa on enintään 10 osakkeenomistajaa** (*Villa, Ruohonen "varauksellisesti"*). Tämänkaltaista rajausta pidettiin myös ongelmallisena, koska rajan voi ylittää keinotekoisesti (*Osakesäästäjät*).

Toisaalta noin puolet asiaa kommentoineista lausunnonantajista vastusti ehdotusta tai suhtautui siihen varauksellisesti (*Yrittäjät, EK, DIF, KKK, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, STM, Roschier, SVA, Tilintarkastajat, Sillanpää, Ruohonen, Vahtera, FVCA*).

Vaikka arviomuistiossa esitetyn ongelman katsottiin olevan todellinen (*Vahtera*) ja tiedonsaantioikeuksien laajentamisen nähtiin parantavan vähemmistönsuojaa (*Yhtiöoikeusyhdistys*), ehdotuksen katsottiin johtavan moniin ongelmatilanteisiin. Tiedonsaantioikeuden laajentamisen katsottiin vaarantavan sekä yhtiöiden että sopi-muskumppaneiden liikesalaisuudet, olevan hankalaa yhtiön hallinnon kannalta (*Yrittäjät, EK, Yhtiöoikeusyhdistys, DIF, Asianajajaliitto, SVA, Sillanpää, KKK, Vahtera*) sekä johtavan pöytäkirjoihin tehtävien kirjausten niukkuuteen, mikä hankaloitaisi vastuukysymysten ratkaisemista (*KKK*).

Toiseksi sekä tietojensaantioikeuden toteuttamiseksi että sen poistamiseksi tarvittavien yhtiöjärjestysmääräysten laatimisen arvioitiin aiheuttavan lisätyötä ja kustan-

nuksia (*Yrittäjät, EK, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Roschier, Sillanpää*). Lisäksi tietoja saaneen osakkaan vastuun lisääminen ja salassapitosäännökset nähtiin erittäin hankaliksi toteuttaa (*SVA, Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Ruohonen, Sillanpää*), minkä lisäksi niiden toimivuutta pidettiin kyseenalaisena (*SVA, Sillanpää, Vahtera*). Myös henkilötietojen suoja tulisi ottaa huomioon (*Roschier*).

Osakkaiden tiedonsaanti todettiin jo nykyisellään mahdolliseksi järjestää osakassopimuksin ja/tai yhtiöjärjestysmääräyksin (*VM, Yrittäjät*), mitä pidettiin riittävänä (*Sillanpää*). Jatkovalmistelussa esitettiin pohdittavaksi, sisältyykö yleisesti käytössä oleviin osakassopimuksiin osakkaan tiedonsaantioikeuden ohella muitakin seikkoja, jotka voitaisiin vastaavalla tavalla sisällyttää yhtiöjärjestyksen mukaisiksi olettamiksi tai vaatimuksiksi turvaamaan ja vahvistamaan vähemmistöosakkaiden asemaa (*VM*).

Lisäksi muistutettiin, että aiemmasta ns. harvainyhtiöitä koskeneesta osakkaiden tiedonsaantisääntelystä saadut kokemukset olivat huonoja (*Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Asianajajaliitto*) tai ainakin ristiriitaisia (*PwC*). Huomiota kiinnitettiin myös siihen, ettei arviomuistiossa otettu kantaa siihen, minkälaisia päätöksentekovaatimuksia tiedonsaantioikeuden poistamiseen yhtiöjärjestyksestä sovellettaisiin (*Roschier*).

Tiedonsaantioikeuden lisääminen katsottiin erityisesti tarpeettomaksi vakuutusyhtiöiden osalta (*STM*) ja ongelmalliseksi laajan omistuspohjan yksityisissä yhtiöissä (mm. pääomasijoittaminen kasvuyhtiöissä, golf-osakkeet) (*Yrittäjät, Yhtiöoikeusyhdistys, Pörssisäätiö*). Lisäksi todettiin, että keskenään kilpailuilla markkinoilla toimivat osakkaat voisivat saada kilpailuoikeudellisesti relevanttia tietoa tiedonsaantioikeuden laajentumisen myötä (*EK*).

Vaihtoehtoisina ratkaisuinä esitettiin olettamasäännön kääntämistä toisinpäin siten, että osakkaan tiedonsaantioikeudesta tulisi nimenomaisesti määrätä yhtiöjärjestyksessä (*FVCA*) tai tietojensaantioikeuden rajaamista siten, että se edellyttäisi yhtä osaketta suurempaa omistusosuutta, vähintään 10 %:a mutta mielellään 1/3 osakannasta (*Sillanpää*). Jatkovalmistelussa ehdotettiin selvitettäväksi esimerkiksi oikeusvertailun avulla tai muilla keinoin sitä, olisiko edellä kuvattuun ongelmaan pienyhtiöissä löydettävissä jokin kustannuksiltaan ja sisällöltään kevyt mekanismi esimerkiksi kehittämällä nykyistä erityistä tarkastusta (*Vahtera*).

Osakkaan tiedonsaantioikeuden ulottamista koskemaan vain uusia yksityisiä osakeyhtiöitä pidettiin ongelmallisena (*Asianajajaliitto, Pörssisäätiö, TEM, ESAVI, Mähönen, Ruohonen*). Uudistuksen ulottamisen vain uusiin yhtiöihin todettiin olevan omiaan aiheuttamaan epäselvyyksiä, kun osakkeenomistajan pitäisi keskeisten oikeuksiensa käyttämiseksi tietää milloin yhtiö on perustettu ja rekisteröity (*TEM*). Tiedonsaantioikeuden erot voisivat olla esteenä uusien osakeyhtiöiden perustamiselle ja uuden osakeyhtiön perustamisen sijaan saatettaisiin ottaa käyttöön jo perustettuja pöytälaatikkoyhtiöitä (*ESAVI*). Ennen lain voimaantuloa perustettujen yhtiöiden osalta ehdotettiin siirtymäaikaa, jotta yhtiöt ennättäisivät ottaa muutoksen huomioon yhtiöjärjestyksissään (*Mähönen*) tai siirtymäsäännöstä jonka mukaan tiedoksisaantioikeus koskisi vanhoissa yhtiöissä lain voimaantulon jälkeen syntynyttä aineistoa (*ESAVI*).

Muutama lausunnonantaja kannatti yleisesti kyselyoikeuden kehittämistä/laajentamista (*SM/PO, VM, ESAVI*). **Moni tiedonsaantioikeuden laajentamista vastaan ollut kannatti myös ensisijaisesti kyselyoikeuden kehittämistä, mikäli katsottaisiin olevan tarvetta parantaa osakkeenomistajien tiedonsaantioikeuksia** (*Yrittäjät, KKK, DIF, Roschier, Sillanpää*). Lisäksi esitettiin mahdollisuus tarvittaessa tutkia erityisen tarkastuksen kehitystarpeita (*DIF, KKK*). Erityisen tarkastuksen osalta esitettiin myös, ettei osa hakijoista yritä käyttää nykylaissa säädettyä

osakkeenomistajan kyselyoikeutta ennen erityisen tarkastuksen vaatimista. Kysely- tai tiedonsaantioikeuden käyttäminen esitettiin säädettäväksi erityisen tarkastuksen hakemisen edellytykseksi, minkä yhteydessä voitaisiin määrittää, mikä merkitys kyselyoikeuden tai ehdotuksen mukaisen tietoihin tutustumisen mahdollisella käyttämättä jättämisellä on painavien syiden olemassaoloa arvioitaessa (ESAVI).

Toisaalta esitettiin **kyselyoikeuden säilyttämistä nykyisellään** (*Asianajajaliitto, Villa*). Säännöksen todettiin toimivan ex ante -tyyppisesti ja antavan osakkeenomistajalle mahdollisuus saada vastaus esittämäänsä kysymykseen. Usein on niin, ettei kaikkiin yhtiökokouksessa esitettyihin kysymyksiin voida antaa vastausta samassa tilaisuudessa, mistä syystä nykyisen mekanismin säilyttäminen olisi perusteltua (*Villa*).

Osassa lausunnoista suhtauduttiin kriittisesti siihen, että yhtiökokouskysymyksen johdosta yksittäisellä osakkaalla olisi oikeus vaatia johdon vastausta toimintakertomusta vastaavassa muodossa. Tämän katsottiin turhaan lisäävän hallinnollista taakkaa (*EK, STM, TEM, Mähönen*). Muotovaatimuksen mukaista vastausta voitaisiin harkita vain, jos kyse olisi suuremmasta joukosta osakkaita, esimerkiksi määrävähemmistöstä (*STM*).

3.1.8 Yhtiön edustajan nimenkirjoitusoikeuden selventäminen (6 luvun 28 §)

Enemmistö ehdotusta kommentoineista lausunnonantajista kannatti yhtiön nimenkirjoitusoikeuden selventämistä (*EK, VM, Akava, STTK, Tilintarkastajat, SVA, PwC, DIF, TEM, SM/PO, Castrén & Snellman, Sillanpää, Asianajajaliitto*). Säännöksen kelpoisuudesta ja toimivallasta nykyisellään katsottiin aiheuttavan epäselvyyttä ja tulkintaongelmia yhtiöissä. Nykylaissa todettiin viitattavan yhtiön edustajien kelpoisuuteen ja toimivaltaan ilman että missään selkeästi säädetään, mitä näillä tarkoitetaan (*EK, STTK, Yhtiöoikeusyhdistys, SM/PO*). Nimenkirjoitusoikeuden selventämisen katsottiin helpottavan mikroyritysten ja pienimuotoista toimintaa harjoittavien yritysten toimintaa (*Akava*). Uudistuksen toteuttamista pidettiin kiireellisenä sähköisten palveluiden kehittämisen kannalta (*TEM*).

Osa ehdotusta lähtökohtaisesti kannattaneista lausunnonantajista esitti, että **yhtiöiden tarpeet voivat erota huomattavasti** (*Tilintarkastajat, EK*), **eikä lain säännöksillä voida selkeästi ratkaista kaikkia eteen tulevia tilanteita** (*Asianajajaliitto, SVA*). Toisaalta uusien sekaannuksien vaaraan kiinnitti huomiota myös useampi ehdotusta vastustanut lausunnonantaja (*Yhtiöoikeusyhdistys, Vahtera, Mähönen*).

Muutama kelpoisuutta ja toimivaltaa tarkemmin eriteltyt lausunnonantaja suhtautui ehdotukseen varauksellisesti myös siksi, että yhtiön nimenkirjoitusoikeuteen liittyviä ongelmia **ei voida lähestyä pelkästään yhtiöoikeuden näkökulmasta**. Edustamisen ja edustajan toimien sitovuuden yhtiöoikeudellinen määrittely olisi myös oikeusjärjestyksen koherenssin kannalta vaarallista (*Yhtiöoikeusyhdistys, Vahtera*).

Muutama lausunnonantaja ei ylipäätään **nähty tarvetta nimenkirjoitusoikeuden selventämiselle** (*Mähönen, Villa*). Näiden lausunnonantajien mukaan ehdotus tarkoittaisi olennaista puuttumista hallituksen ja yhtiökokouksen toimivallan jakoon ja aiheuttaisi siten tarpeetonta oikeudellista epävarmuutta.

3.1.9 Osakkeiden merkintäehdot (9 luku)

Lähes kaikki asiaa kommentoineet lausunnonantajat kannattivat ehdotusta, jonka mukaan osakeanti- ja merkintä tulisi pystyä jatkossa toteuttamaan suoritusta vastaan (VM, EK, KKK, DIF, Osakesäästäjät, FVCA, Yhtiöoikeusyhdistys, Euroclear, PwC, Mähönen, Sillanpää, Villa, Ruuhonen, Vahtera).

Uudistuksen katsottiin yksinkertaistavan osakeantien ja -rahoituksen järjestämistä (VM, Osakesäästäjät, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Vahtera). Uudistusta pidettiin suotavana erityisesti ulkomaisten sijoittajien kannalta, jotka odottavat saavansa arvopaperin viipymättä tehtyään oman suorituksensa (Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Euroclear). Merkintäehtojen keventämisen todettiin helpottavan myös joukkorahoitusaloitusten kautta toteuttavaa yritysrahoitusta (Mähönen).

Jatkovalmistelussa esitettiin arvioitavaksi tarkemmin osakkeiden merkinnän sopimusperusteisuutta ja merkintään liittyvien virhe- ja pätemättömyyskysymyksien selventämistä (Yhtiöoikeusyhdistys, Villa, Mähönen, KKK, DIF, EK, Roschier). Osa lausunnonantajista kannatti arviomuistion ehdotusta, jonka mukaan osakemerkintään voitaisiin liittää vastaavia ehtoja kuin osakekauppaan (Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Osakesäästäjät). Toisaalta todettiin, että osakesijoituksille on tarpeen turvata tiettyä pysyvyyttä ja osakkaiden yhdenvertaisen kohtelun varmistaminen voi muutoksen myötä käydä paikoin hankalaksi (Asianajajaliitto). Lisäksi esitettiin, ettei osakemerkintään liittyvästä sopimussakosta ei pitäisi tehdä yhtiöoikeudellista asiaa (EK).

Osakkeiden merkintäehtoja koskevilla muutoksilla todettiin olevan **kiinteä yhteys myös osakkeiden rekisteröintiin** (maksukontrolli) **ja siihen liittyviin kaupparekisterin käytäntöihin** (sähköinen asiointi) (EK, Yhtiöoikeusyhdistys). Toisaalta uusien osakkeiden rekisteröimisen kaupparekisteriin todettiin olevan selvästi havaittavissa oleva ajankohta osakeoikeuksien syntymiselle, minkä johdosta säännöksestä ei olisi syytä luopua (PRH). Lisäksi esitettiin harkittavaksi, että oletettavasti säännös osakkeiden merkintähinnan kirjaamisesta muutettaisiin, mikäli yksityisen osakeyhtiön osakepääoman vähimmäismääräksi säädetään 1 euro. Oletusarvona olisi muutoksen jälkeen todennäköisesti osakkeiden merkintähinnan kirjaaminen sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon (PRH).

Omien osakkeiden luovutuksen vero-kohtelun todettiin voivan rajoittaa omien osakkeiden käyttömahdollisuuksia (Asianajajaliitto, EK) ja **säännösten täsmentäminen nähtiin tarpeelliseksi sovittaa yhteen vero-oikeudellisten säännösten kanssa** (Sillanpää, VH, EK, SVA).

3.1.10 Varojenjakoon, omien osakkaiden rahoitus, velkojien suojaaminen ja rakennejärjestelyt (13 luvun 1–3 § ja 7 § ja 14 luvun 2–5 § sekä 16 luku)

Varojenjakoon, lahjoittaminen ja maksukykyyn arviointi

Lahjoittamisen mainitseminen varojenjakotapana (13 luvun 1 §)

Enemmistö asiaa kommentoineista lausunnonantajista kannatti lahjoittamisen mainitsemista varojenjaon määritelmässä selvyuden vuoksi (EK, Osakesäästäjät, SVA, PwC, Ruuhonen, Sillanpää, VM, SM/PO). Ehdotusta pidettiin mahdollisena myös, vaikka lahjoittamisen puuttumisen lain 13:1 §:n luettelosta ei arvioitu aiheutta-

neen juuri tulkintaongelmia (*Vahtera*). Lisäksi esitettiin, että yhtiökäytännössä on kehittynyt käytännöksi hallituksen valtuuttaminen lahjoituksen antamiseen siten, että valtuutus on voimassa OYL 13:6.2 §:ssä säädettyä kauemmin. Koska käytäntö on koettu tarpeelliseksi ja toiminut tietävästi ongelmitta, vastaava mahdollisuus ehdotettiin säilytettävän myös jatkossa (*PwC*).

Jatkovalmistelussa esitettiin arvioitavaksi, olisiko tarkoituksenmukaista selventää OYL 13:8 §:ssä säädettyä yhtiön tekemien lahjoitusten päätöksentekojärjestyksestä. Säännös ja sen esityöt eivät välttämättä anna yhtiöille tarpeeksi eväitä ratkaista, milloin lahjoituspäätös on mahdollinen ja missä elimessä päätös on tehtävä. Lisäksi tulisi huomioida, että materiaalisuusrajat ovat eri yhtiöissä hyvin erilaiset. Lahjoituksen tekeminen hallituksen päätöksellä esitettiin ainakin pörssi-yhtiöissä olevan pääsääntö, ja vain poikkeukselliset lahjoitukset tulisi viedä yhtiökokouksen päätettäväksi (*EK*). Yksi ehdotusta kannattanut lausunnonantaja totesi tarkennuksen edellyttävän aidon lahjoituksen täsmällisempää määrittelyä laissa (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Lisäksi esitettiin, että verolainsäädäntö tulisi yhteensovittaa lahjoituksia koskevien säännösmuutosten kanssa sen varmistamiseksi, että tiettyjen lahjoitusten verovähennyskelpoisuus (esimerkiksi yliopistolahjoitukset) ei poistuisi vahingossa (*KKK*).

Osa lausunnonantajista katsoi, ettei asiasta käytännössä ole ristiriitaisia tulintoja eikä asiaa ole koettu ongelmallisena (*Asianajajaliitto, Villa, Mähönen*). Lahjottamisen todettiin olevan varojen antamista vastikkeetta ja olevan siten jo nyt kiistatta varojen jaon käsitteen sekä 13 luvun 2 §:n maksukyvyyn arvioinnin piirissä (*Villa*). Osakeyhtiölain 13 luvun 1 §:n 1 momentin luetteloa esitettiin täydennettäväksi vain, jos sen nähtäisiin tuottavan hyötyä (*Villa, Mähönen*).

Liiketaloudellisen perusteen selventäminen (13 luvun 1 §)

Enemmistö asiaa kommentoineista lausunnonantajista suhtautui varauksellisesti siihen, että varojenjaon liiketaloudellisen perusteen täsmentäminen on käytännössä mahdollista (*FVCA, Asianajajaliitto, Ruohonen, Mähönen, Sillanpää, Vahtera, Villa*). Täsmennyksen arvioitiin jopa saavan aikaan tulkintaongelmia, mikäli muutoksen voitaisiin katsoa olevan joltain osin tyhjentävä tai antavan yleiset tulkinta-perusteet säännöksen noudattamiselle (*Asianajajaliitto, Sillanpää, Vahtera*). Yhtiökäytännön ja kirjallisuuden todettiin toimineen tältä osin riittävänä ohjeistuksena ja nykyisen yleisluontoinen säännöksen arvioitiin ottavan myös hyvin huomioon maailman muuttumisen (*Sillanpää*).

Ainoastaan yksi lausunnonantaja **oli selkeästi sitä mieltä, että laittoman varojenjaon määritelmään sisältyvää liiketaloudellista perustetta olisi selvennettävä** (*SM/PO*). Muutama lausunnonantaja katsoi määritelmän selventämisen olevan **kannatettavaa, kunhan se saadaan jatkovalmistelussa muotoiltua riittävän selkeästi ja täsmentämisestä huolimatta tietty joustavuus säilytettäisiin määrittelyssä** (*KKK ja EK*). Lisäksi todettiin, että käytännön elämässä liiketapahtumat eivät ole mustavalkoisia, mikä hankaloittaa yleisluonteisen säännöksen arvioimista (*EK*).

Maksukyvyyn arviointia on selvennettävä ja arvioinnin merkitystä varojenjaon edellytyksenä on korostettava (13 luvun 2 §)

Enemmistö lausunnonantajista kannatti ehdotusta sääntelyn tarkentamisesta maksukyvyyn arvioinnissa ja arvioinnin merkityksen korostamisesta varojenjaon edellytyksenä yleisellä tasolla (*KKK, DIF, FVCA, SVA, EK, VM, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Ruohonen, SM/PO*). Osakeyhtiölain maksukyvyttömyyden käsitteen (*DIF, PwC, Roschier*) ja sen suhteen insolvenssilainsäädäntöön todettiin olevan epäselvä. (*KKK, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Roschier*). Velkojien suojaa koskevan yhtiö- ja insolvenssilainsäädännön (takaisinsaanti mukaan lukien) yhteensovittamat-

tomuuden todettiin yhtäältä vaikeuttavan käytännön elämää ja toisaalta lisäävän riskiä lainsäädännön aukoista (*Yhtiöoikeusyhdistys, SVA*). Myös yhtiön vastuun suhde johtoon kuuluvien vastuuseen esitettiin huomioitavaksi jatkovalmistelussa (*Roschier*).

Varojenjakopäätösten tekemisen ja valmistelun helpottamiseksi maksukykytestin kriteereitä esitettiin selvennettäväksi muun muassa sen osalta, perustuuko arvio päätöksenteko- vai maksuhetken tilanteeseen ja mitä seikkoja (mm. tilinpäätöstiedot, keskeiset tunnusluvut, muutokset, epävarmuustekijät, kassavarat) tulisi ottaa huomioon. Samoin esitettiin selvennettäväksi sitä, miten maksukykyisyys lasketaan ja dokumentoidaan sekä mikä on vaatimuksen suhde kirjanpidon jatkuvuusperiaatteeseen (*KKK, EK, Yhtiöoikeusyhdistys, SVA, PwC, Ruuhonen, Osakesäästäjät, Helsingin ulosottovirasto*). Maksukykyisyydestin säilyttämistä laissa pidettiin tarpeellisenä ainakin yhtiön johdon huolellisuusvelvoitteen korostamisen kannalta (*Asianajajaliitto*). Toisaalta esitettiin, että maksukyvyyn arvioinnin perusteena olevien tietojen julkistaminen (esim. toimintakertomuksessa) olisi ongelmallista (*EK, Yrittäjät, Helsingin ulosottovirasto*). Lisäksi esitettiin, että maksukyvyllä on rikosoikeudellisesti suuri merkitys arvioitaessa, onko joku syyllistynyt esim. velallisen epärehellisyteen liiketoiminnan yhteydessä (*SM/PO*).

Yhtenä ratkaisuna esitettiin harkittavaksi velkojensuojasääntelyn rakentamista yksinomaan insolvenssilainsäädännön varaan (*Yhtiöoikeusyhdistys, DIF*). Toisaalta todettiin, ettei tämän toteuttamiseen välttämättä ole realistisia mahdollisuuksia (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Toisaalta esitettiin, ettei maksukyvyyn arviointia ole perusteltua selventää ainakaan lisäämällä dokumentaatiovaatimuksia tai sitomalla arviointia jaon toteutushetkeen ja että maksukyky ja tulevaisuuden näkymät ovat usein kovin epävarmoja. Tulevaisuutta koskevan taloustiedon laatimispakon arvioitiin toteutuessaan lisäävän olennaisesti liiketoiminnan kustannuksia (*Asianajajaliitto*). Lisäksi osa lausunnonantajista oli sitä mieltä, ettei lakiin tai sen perusteluihin tulisi ottaa yksityiskohtaista maksukyvyyn laskentamallia, koska käytännön soveltamistilanteet vaihtelevat paljon (*SVA, Asianajajaliitto, PwC, Ruuhonen*).

Digitalisaatiota ja sähköisiä raportointimahdollisuuksia hyödyntävän maksukykyisyyden arvioinnissa käytettävän mallin mahdollisuuksien selvittämistä toisaalta kannatettiin (*Yrittäjät, EK*) ja toisaalta epäiltiin (*Mähönen*). Jatkovalmistelussa esitettiin huomioitavaksi myös varojenjakosäännösten soveltaminen konserniyhtiöiden välisiin toimiin ja konserni-intressin huomioimista koskeva yleinen oikeudellinen kehitys (mm. EU-sääntely konserni-intressin huomioimisesta ja ns. "Rozenblum-oppi") (*VTV*).

Osa lausunnonantajista oli sitä mieltä, ettei maksukykyisyyssäännösten muuttamiseen ole tarvetta (*Mähönen, Sillanpää, Villa, Vahtera*). Tätä perusteltiin sillä, että nykyinen maksukykyisyyssäännös on toiminut riittävän hyvin eikä ole aiheuttanut tulkinta-ongelmia (*Mähönen, Sillanpää ja Vahtera*). Lisäksi todettiin, että tarkempi sääntely ei välttämättä ottaisi huomioon yritys-elämän hyvin erilaisia tilanteita (*Sillanpää*) eikä sitä kautta saataisi oikeustilaan merkittävää parannusta (*Vahtera, Mähönen*). Sääntelyn muuttamisen arvioitiin pahimmillaan aiheuttavan tarpeettomia kuluja ja esteitä erityisesti pienyrityksille (*Mähönen*) sekä johtavan liian ankaraan arviointiin (*Mähönen ja Vahtera*) ja/tai tarpeettomiin konkursseihin (*Mähönen*). Toisaalta todettiin, että säännökseen voitaisiin ottaa vaatimus siitä, millä perusteilla johto katsoo yhtiön olevan maksukykyinen sekä informatiivisuuden korostamiseksi mainita samalla, että jako maksukykyisyyttä rikkomalla on laitonta varojenjako (*Villa*).

Tasetesti

Enemmistö asiaa kommentoineista lausunnonantajista vastusti tasetestistä luopumista yksityisissä yhtiöissä (*STM, Osakesäästäjät, Tilintarkastajat, SVA, PwC, Vahtera, Mähönen, Sillanpää ja Villa*). Vakiintuneen testin poistamisen arvioitiin aiheuttavan turhaa epävarmuutta (*STM, Osakesäästäjät, Vahtera, Mähönen, DIF*). Tasetestin todettiin toimivan yleensä hyvänä mittarina (*Vahtera*) ja jälkijättöisyydestään huolimatta tarjoavan varsinkin pienille yhtiöille ymmärrettävän työkalun voitonjaon enimmäismäärän käsittämiseen (*Sillanpää, Mähönen*). Kummallakin maksukyvyyn testaamismenetelmällä todettiin olevan vahvuutensa (*SVA*) ja heikkouutensa eikä jommastakummasta luopumisen arvioitu tuovan erityistä lisäarvoa (*Vahtera*).

Lisäksi esitettiin tasetestin säilyttämistä muutettuna siten, että se osoittaisi de facto jakokelpoiset varat ja erittelisi siis jakokelpoiset ja jakokelvottomat erät (arvotuserät). Sidotun ja vapaan oman pääoman erittelystä esitettiin samalla luovuttavaksi. Jakokelpoisia varoja olisivat varat vähennettynä veloilla ja jakokelvottomilla erillä. Näin jakokelpoisia varoja olisivat sijoitettu oma pääoma (osakepääoma, mahdollinen ylikurssirahasto ja SVOP yms.) ja voitto. Näin muutettuna tasetesti osoittaisi jakokelpoiset varat ja maksukykyisyydesti jakovaran (*Villa*). Toisaalta todettiin, että jos yhtiön sidotun pääoman jakaminen on mahdollista yhtä joustavasti kuin vapaan oman pääoman jakaminen, syntyy aikaisempaa helpommin tilanteita, joissa yhtiön osakkeenomistajille voidaan jakaa yhtiön verotuksessa realisoitumattomia varoja (*VH*).

Maksukyvyyn arviointiin liittyvissä lainsäädännöllisissä muutoksissa pidettiin tärkeänä huomioida myös vaikutukset, joita esim. tasetestin poistamisella voi olla yrityksen sidosryhmien (esim. velkojien) näkökulmasta (*Tilintarkastajat*).

Tasetestistä luopumisen arvioitiin mahdollistavan sen, että varojen kirjanpitokäsittelyn avulla voitaisiin verraten helposti välttää vuoden 2014 alusta voimaantullut sääntely, jonka perusteella sijoitetun vapaan oman pääoman jakoa verotetaan osinkona (SK 1237/2013). Noteeraamattomassa osakeyhtiössä tulisi näissä tilanteissa sovellettavaksi VML 29 §:n 2 momenttiin perustuva peitelty osingon verotus. Tämän arvioitiin osaltaan rajoittavan mahdollisia tasetestistä luopumisen vaikutuksia noteeraamattomissa yhtiöissä (*VH*).

Osa lausunnonantajista oli sitä mieltä, että tasetestistä luopumista kannattaa harkita (*EK, FVCA, Yhtiöoikeusyhdistys, Ruohonen*). Tasetestin katsottiin olevan yksityisten yhtiöiden osalta kansallista ylisääntelyä (*EK, Yhtiöoikeusyhdistys*) ja sen merkitystä yhtiön maksukykyisyyden selvittämisessä pidettiin kyseenalaisena (*EK*) tai ainoastaan muodollisena tapana määritellä yhtiön jakokelpoiset varat (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Lisäksi esitettiin, että varojenjako voitaisiin perustaa sisällöllisesti selkeytettyyn maksukykytestiin (*Ruohonen*), joka suojaisi yhtiön velkojia olennaisesti paremmin kuin tasetesti (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Varojenjako käypien arvojen mukaan kannatettiin (*FVCA*).

Väliosingon sallimisesta säädettävä nimenomaisesti laissa selvyiden vuoksi (13 luvun 3 §)

Enemmistö ehdotusta kommentoineista lausunnonantajista kannatti väliosingon sallimista selvyiden vuoksi nimenomaisesti laissa (*Yrittäjät, KKK, EK, Pörssisäätiö, VM, Asianajajaliitto, Suomen Yhtiöoikeusyhdistys, SVA, PwC, Mähönen, Villa, Sillanpää, Vahtera, Ruohonen*). Julkisten yhtiöiden osalta jo pääomadirektiivin todettiin edellyttävän väliosingosta säätämistä laissa (*Mähönen, Villa*). Lisäksi esitettiin, ettei nykytilasta olla kirjallisuudesta yksimielisiä eikä asiasta ole oikeuskäy-

täntöä (*Villa*). Jatkovalmistelussa esitettiin otettavaksi huomioon väliosinkoa koskeva KHO:n ratkaisu 2008:77 (*SVA*).

Toisaalta esitettiin, että vaikka asiaa on jonkin verran problematisoitu oikeuskirjallisuudessa, on väliosinko hyväksytty sekä kirjanpidon että verotuksen osalta yhtiö- ja oikeuskäytännössä (*Yrittäjät, Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Ruohonen, Vahtera*). Tällä perusteella esitettiin, että **välitöntä tarvetta väliosingosta säätämislle ei ole** (*Asianajajaliitto, Roschier*).

Verottajan ja KILA:n välillä todettiin esiintyneen jonkin verran epäselvyyttä väliosingon jakamisen edellytyksistä, minkä lisäksi epäselvyyttä todettiin esiintyneen yhtiöiden osalta siinä, miten hallitus voidaan valtuuttaa päättämään väliosingon jakamisesta (*EK*).

Verolainsäädännön mukaisen konserniavustuksen ja osakeyhtiönlain vähemmistöosingon suhde selvennettävä (13 luvun 7 §)

Enemmistö ehdotusta kommentoineista lausunnonantajista kannatti verolainsäädännön ja osakeyhtiönlain vähemmistöosingon suhteen selventämistä (*EK, Osakesäästäjät, Pörssisäätiö, VM, STTK, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Roschier, Mähönen, Sillanpää, Ruohonen*). Osa lausunnonantajista totesi myös, että konserniavustuksen ja vähemmistöosingon suhteeseen liittyvät ongelmat ovat seurausta vero- ja kirjanpitolainsäädännöstä eikä osakeyhtiölaista.

Toimivimmaksi tavaksi ratkaista konserniavustukseen liittyvät ongelmat esitettiin konserniavustusta koskevan vero- ja/tai kirjanpitolainsäädännön muuttamista (*Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Mähönen, Villa*). Pelkästään osakeyhtiölakiin tehtävien muutosten ei arvioitu ratkaisevan konserniavustuksen ja osakeyhtiönlainsäädännön välillä vallitsevia jännitteitä mielekkäästi (*Vahtera*). Toisaalta esitettiin, että konserniavustusta koskevan sääntelyn ottamisesta osakeyhtiölakiin saattaisi aiheutua tulkintaongelmia ja/tai laajempaa muutostarvetta (*Asianajajaliitto, Villa*), minkä lisäksi konserniavustuksen ja vähemmistöosingon suhteen todettiin olevan vain vähäinen osa konserniavustuksiin liittyvää ongelmaa (*Asianajajaliitto*).

Tarkemmin asiaa kommentoineilla lausunnonantajilla (*Osakesäästäjät, Mähönen, Sillanpää, Vahtera*) oli osin toisistaan poikkeavia ehdotuksia siitä, miten konserniavustuksen ja vähemmistöosingon suhdetta tulisi selventää. Vähemmistöosakkaiden tosiasiallisen suojan lisäksi tärkeänä pidettiin, että konserniyhtiöiden verotuksellinen tuloksentasaus ei vaarannu (*SVA*).

Konserniavustuksen ja vähemmistöosingon suhteen osalta pidettiin olennaisena muistaa, että konserniavustus voidaan verotuksessa vähentää vain, jos vastaavat meno- ja tulokirjaukset on tehty kirjanpidossa. Jos kyseiset meno- ja kulukirjaukset puuttuvat tai ne katsotaan osakeyhtiönlain vastaisiksi vähemmistöosakkaiden suojaan kohdistuvan loukkauksen johdosta, konserniavustusta ei voida hyväksyä myöskään verotuksessa (*VH*). Toisaalta todettiin osakeyhtiö- ja vero-oikeuden suhteen todettiin sisältävän ristiriitoja, jotka aiheutuvat osin siitä, että sääntelyillä on toisistaan hyvin poikkeavat tavoitteet, mutta ne kohdistuvat samoihin ilmiöihin. Konserniavustussääntely mainittiin esimerkkinä vero-oikeudessa luodusta mekanismista, joka aiheuttaa huomattavia yhtiöoikeudellisia ongelmia, koska konserniavustussäännöstä luotaessa yhtiöoikeudelliset ongelmat on sivuutettu. Sen, että konserniavustuslaki toimii vero-oikeudessa, ei todettu poistavan sen aiheuttamia yhtiöoikeudellisia ongelmia (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Omien osakkeiden hankinnan erityinen rahoituskielto rajattava koskemaan vain julkisia osakeyhtiöitä (13 luvun 10 §)

Suurin osa asiaa kommentoineista lausunnonantajista kannatti ehdotusta, jonka mukaan omien osakkeiden hankinnan erityinen rahoituskielto rajataan koskemaan vain julkisia osakeyhtiöitä (*EK, VM, STM, FVCA, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, SVA, PwC, Castrén & Snellman, Mähönen, Villa, Vahtera*). Kiellon katsottiin aiheuttavan ongelmia käytännön yrityskauppatilanteissa ja sen soveltamisalan rajoittamisen nähtiin helpottavan yritysjärjestelyjen toteuttamista (*EK, FVCA*). Lain yleiset varojenjako koskevat säännökset, lähipiiritransaktioita koskeva sääntely ja doktriini sekä yleiset yhtiöoikeudelliset periaatteet nähtiin riittäviksi yksityisten yhtiöiden antaman rahoituksen sääntelyssä (*Asianajajaliitto, Castrén & Snellman, Mähönen, Villa, Vahtera*). Toisaalta muutoksen ei katsottu poistavan asiaan liittyviä tulkintaongelmia, mutta ongelmattomissa tapauksissa säännöksen kumoamisen nähtiin lisäävän yksityisten yhtiöiden toimintamahdollisuuksia. Lisäksi pidettiin perusteltuna täsmentää rahoitusavun antamisen rajoitteita lain esitöissä (*Vahtera*).

Kiellon rajaamista esitettiin harkittavaksi, vaikka se tarkoittaisikin yksityisiä ja julkisia yhtiöitä koskevan sääntelyn eriytymistä toisistaan (*Roschier*). Osa lausunnonantajista myös huomautti, että rahoituskiellon sisältö on edelleen hyvin epämääräinen ja kiellon rikkomisen seuraamukset eivät ole selviä (*Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier*). Yksi konkreettinen selkeytettävä kysymys olisi se, voidaanko rahoituskiellon rikkomista pitää laittomana jakona ja jos voidaan, millä edellytyksillä (*Roschier*). Muutoksen nähtiin laajentavan keinovalikoimaa, jolla osakeyhtiön sukupolvenvaihdoksia ja muita omistajanvaihdoksia toteutettaisiin, millä saattaisi olla vaikutusta verotukseen. Muutos saattaisi aiheuttaa aukkoja lahjaveropohjaan tai synnyttää uusia verooikeudellisia tulkintakannanottoja edellyttäviä tilanteita. Omien osakkeiden rahoituskiellosta luopumisella saattaisi (esimerkiksi KHO 2014:66 vastaavissa tapauksissa) olla välillisiä vaikutuksia työsuhdeoptioiden verotusta koskevan sääntelyn ja ansiotulon verotuksen soveltamisalaan muissa kuin julkisesti noteeratuissa yhtiöissä (*VH*).

Yksi lausunnonantaja ei kannattanut omien osakkeiden hankinnan rahoittamisen sallimista, koska se mahdollistaisi yhtiön varojen väärinkäytön (*Osakesäästäjät*). Nykyistäkin rahoituskieltoa on mahdollista kiertää erilaisin lisäyhtiöjärjestelyjen avulla.

Osakepääoman alentamiseen liittyvää velkojensuojamenettelyä kehitettävä niin, että se ei tarpeettomasti vaikeuta tai estä yhtiön pääomarakenteen muuttamista (14 luvun 2–5 §)

Enemmistö ehdotusta kommentoineista lausunnonantajista kannatti osakepääoman alentamiseen liittyvän velkojensuojamenettelyn kehittämistä niin, että se ei tarpeettomasti vaikeuta tai estä yhtiön pääomarakenteen muuttamista (*VM, SM/PO, EK, Yhtiöoikeusyhdistys, Vahtera, Mähönen, Villa, Ruohonen, SVA, PRH, Roschier*). Nykyinen menettely (mm. yhtiön kaikille velkojille annettu vastustusoikeus) koettiin tarpeettoman muodolliseksi ja raskaaksi ja menettelyn keventämistä pidettiin tärkeänä (*KKK, SVA, Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier*). Vastustusoikeuteen liittyvää kuulutusprosessia pidettiin hitaana ja sen katsottiin antavan mahdollisuuden velkojien ja sopimuskumppanien opportunistiseen käyttäytymiseen (*Roschier, Yhtiöoikeusyhdistys*), hidastavan osakepääoman alentamismenettelyä (*Castrén & Snellman*) ja jättävän huomioimatta alentamiseen liittyvät olosuhteet (*SVA*). Osakepääoman alentamistilanteiden ei nähty sisältävän erityisen velkojainsuojan antamista edellyttäviä riskejä (*Vahtera, SVA*). Velkojainsuojamenettelyn muutostarpeiden arviointia esitettiin myös sulautumista (OYL 16:6.2 §), jakautumista

(OYL 17:6.2 §), yritysmuodon muuttamista (OYL 19:7.1 §) ja yhtiön purkamista (OYL 20:14 §) koskevien säännösten osalta (*Castrén & Snellman*).

Toisaalta kiinnitettiin huomiota velkojien kannalta tarpeelliseen suojaan (*Roschier, Yhtiöoikeusyhdistys, Vahtera, KKK*) ja todettiin, ettei sääntely saa mahdollistaa yhtiön opportunistista velkojien aseman heikentämistä ilman riittäviä oikeussuojan takeita (*Roschier, Yhtiöoikeusyhdistys*). Osakepääoman alentamisen yhteydessä suoritettavalla maksukykyisyyden arvioinnilla katsottiin olevan tärkeä merkitys velkojien suojaamisessa (*SVA*). Velkojiensuojamenettelyä esitettiin korvattavaksi maksukykyisyydestillä (*EK, KKK, Osakesäästäjät*). Velkojansuojan katsottiin varmistuvan sillä, että osakepääomaa alentamalla tapahtuvaan varojenjakoön sovelletaan OYL 13:2 §:n mukaista maksukykyisyydestä (*Villa, Ruohonen*). Velkojien oikeudet esitettiin turvattavaksi maksukykyystestin lisäksi vaatimuksella siitä, että yhtiön oma pääoma ei saa osakepääoman alentamisen jälkeen olla negatiivinen. Alentamispäätös olisi tällöin julkistettava ja lunastaminen voitaisiin toteuttaa sen jälkeen (*EK*).

Velan ja/tai velkojan käsitettä esitettiin täsmennettäväksi eri tilanteita silmällä pitäen (*Roschier, Yhtiöoikeusyhdistys*). Velan käsitteen määrittelemättömyyden todettiin aiheuttavan epäselvyyksiä esim. sen suhteen, mitä oikeuksia esimerkiksi yhtiön pitkäaikaisilla sopimuskumppaneilla on osakepääomaa alennettaessa tai yritysjärjestelyissä (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Lisäksi osakepääoman alentamista koskevien määräysten tarkentamista pidettiin perusteltuna (*Asianajajaliitto*). Kysymyksen nähtiin liittyvän osittain myös vähimmäisosakepääomaa koskevien määräysten muuttamiseen. Jos velkojainsuoja pyritään muiltakin osin toteuttamaan sen kautta, että yhtiön johto joutuu arvioimaan yhtiön maksukykyyn säilymistä (eli laajentaa velkojainsuojan myös vapaaseen omaan pääomaan), heräsi kysymys, onko perusteltua yhdessä varojenjako-tilanteessa antaa kaikille yhtiön velkojille oikeus vastustaa järjestelyä, jos ei muutoin vaaranneta yhtiön taloudellista asemaa (*Asianajajaliitto*). Lisäksi pankkirahoituksen aseman heikentymisen ja muiden rahoitusmuotojen (joukkovelkakirjalainojen) suosion kasvun katsottiin korostavan velkojiensuojamenettelyn merkitystä ja siihen liittyviä ongelmia (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Osa lausunnonantajista kannatti ehdotusta, jonka mukaan PRH voi todeta velan maksun tai riittävän vakuuden kaikissa selvissä tapauksissa (*Vahtera, Mähönen, Osakesäästäjät*). Sen nähtiin keventävän menettelyä julkisten yhtiöiden osalta (*Vahtera*) ja helpottavan järjestelyiden toteuttamista shikaaniluontoisista vastustuksista huolimatta (*Asianajajaliitto*). Samalla OYL 14:2.2 §:ssä säädetyistä kolmen vuoden varojenjako-rajauksesta esitettiin luovuttavaksi tai se esitettiin sovitettavaksi muuten yhteen uuden sääntelyn kanssa niissä tilanteissa, kun osakepääomaa on alennettu tappion kattamiseksi (*Vahtera*). Pelkän lyhyehkön aikaviiveen ei katsottu välttämättä riittävän turvaamaan velkojan asemaa, sillä esimerkiksi velan oikeudellinen perintä vie helposti niin paljon aikaa, että velkoja ei ehdi saamaan maksua ennen alennuksen toteuttamista, vaikka vastustaisi järjestelyä (*Asianajajaliitto*).

Toisaalta osa lausunnonantajista vastusti PRH:lle annettavaa mahdollisuutta todeta velan maksu tai riittävä vakuus (*TEM, PRH*). Yksityisten yhtiöiden toiminnan valvonnan ja yhtiöiden ja velkojien riitojen ratkaisun ei katsottu olevan rekisteriviranomaisen tehtävä (*PRH*). Myöskään *TEM* ei ilman tarkempia perusteluja pitänyt mahdollisena, että PRH:lle osoitettaisiin materiaaliseen oikeuteen liittyviä laillisuusvalvontatehtäviä.

Yksi lausunnonantajista piti velkojiensuojamenettelyn kehittämistä tarpeellisena, mutta katsoi arviomuistiossa esitetyn pohjalta asian edellyttävän jatkovalmistelua (*PwC*).

Yksi lausunnonantajista kannatti velkojien suojaamisen keventämistä yleisellä tasolla varojen jaon yhteydessä (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Osakepääoman alentamissääntelyn keventäminen saattaa edellyttää muun vakavaraisuuden turvaamiseen tähtäävän sääntelyn kehittämistä (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Osa lausunnonantajista kannatti velkojien suojaamisesta luopumista varojen jaon yhteydessä (*Villa, Ruohonen, Mähönen*). Velkojien suojaamisen katsottiin käytännössä menettäneen suuren osan roolistaan velkojien suojausmekanismina (*Villa*). Maksukykykysymyksen katsottiin rajoittavan tätäkin varojen jakotapaa ja joustavin ratkaisu olisi luopua yksityisissä osakeyhtiöissä erillisestä velkojien suojaamisesta osakepääomaa alennettaessa ja turvata lähinnä maksukykytestiin (*Yhtiöoikeusyhdistys, Villa, Mähönen, Ruohonen*).

Kaksi lausunnonantajaa piti velkojien suojaamisen keventämistä tärkeämpänä velkojien suojaamisen tarkastelemista sulautumisissa ja jakautumisissa (*Roschier, Yhtiöoikeusyhdistys*). Velkojien suojaamista esitettiin arvioitavaksi kokonaisuutena kaikissa tilanteissa, joihin sitä sovelletaan (*Roschier, Yhtiöoikeusyhdistys*). Sulautumisten ja jakautumisten katsottiin olevan osakepääoman alentamiseen verrattuna tavallisempia ja merkittävämpiä ilmiöitä (*Roschier*).

Osakeyhtiölain velkojien suojaamista koskevilla ehdotuksilla arvioitiin olevan ainoastaan rajoitettu vaikutus vakuutusyhtiöihin (*STM*), koska vakuutusyhtiölain 17 luvussa säädetään nimenomaisesti osakepääoman alentamisesta ja osakeyhtiölain mukaisia menettelyitä sovelletaan ainoastaan muihin kuin vakuutusvelkojiin (17 luvun 1 §), ja yleensä muut kuin vakuutusvelkojat muodostavat erittäin pienen vähemmistön vakuutusyhtiöiden velkojista.

Tarve omistuksen ja pääomarakenteen suhteen sulautumista vastaavien yritysjärjestelyiden sääntelyyn (16 luku)

Muutama lausunnonantaja kannatti asian lisäselvitystä (*Asianajajaliitto, Vahtera, Villa, KKK*). Arviomuistiossa mainittu tarve omistuksen ja pääomarakenteen suhteen sulautumista vastaavien yritysjärjestelyiden sääntelyyn todettiin esitetyn niin yleisellä tasolla, ettei tältä osin ole selvää, mitä halutaan esittää. Asiaa on mahdollista arvioida sen jälkeen, kun siitä on joku konkreettinen esitys olemassa (*Asianajajaliitto, Vahtera*). *KKK* kannatti asian selvittämistä sillä varauksella, että, se auttaa kehittämään yritysjärjestelyitä helpottavia ratkaisuja (*KKK*). Samalla kiinnitettiin huomiota siihen, että joissakin rajat ylittävissä yritysjärjestelyissä on päädytty tekemään järjestely toisen valtion yhtiölain mukaan, koska se on ollut joustavampi (*Villa*). Lisäksi kannatettiin kansainvälisten yritysjärjestelyjen selkeyttämistä (*PwC*).

Scheme of Arrangement -menettelyn ottaminen Suomen lainsäädäntöön

Enemmistö asiasta lausuneista lähtökohtaisesti kannatti Scheme of Arrangement -menettelyn ottamista Suomen lainsäädäntöön ja/tai asian selvittämistä jatkovalmistelussa (*KKK, FK, EK, STM, TEM, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Villa, Vahtera, SVA*).

FVCA suhtautui ehdotukseen varauksellisesti. Järjestely vaikuttaisi merkittäväällä tavalla omistajien ja velkojien asemaan yrityksessä. Menettely on aiheuttanut Englannissa monia vaikeita oikeuskysymyksiä, joihin olisi tarpeen perehtyä tarkemmin järjestelyn etujen ja haittojen arvioimiseksi. Lisäksi *STM* suhtautui varauksella siihen, että menettelyä käytettäisiin vakuutuskantojen uudelleenjärjestelyyn.

Osa lausunnonantajista epäili sitä, olisiko osakeyhtiölaki oikea paikka asian sääntelylle. Menettelyn katsottiin olevan pääasiassa insolvenssioikeudellinen, ja varsinkin yhteisömuotoneutraliteetin ja insolvenssioikeudellisen sääntelyn yhdenmukaisuuden vuoksi kannatettiin asian tarkastelua käsiteltäväksi insolvenssilainsäädännön, erityisesti yrityssaneerauslainsäädännön, muutostarpeiden yhteydessä (*EK, FK, Mähönen, Ruuhonen, Vahtera*). Lisäksi ehdotettiin, että lisäselvityksen yhteydessä arvioitaisiin myös menettelyyn liittyvät maksukyvyttömyyslainsäädännön osat ja niiden uudistamistarve (*KKK, VM, TEM*). Toisaalta yrityssaneerailain muutostarpeet esitettiin käsiteltäväksi mahdollisesti myöhemmin käynnistettävän yrityssaneerailain kokonaisuudistuksen yhteydessä (*Yrittäjät*).

Lisäksi esitettiin, että menettely edellyttäisi pätevää valvovaa viranomaista toimiakseen, eikä ole selvää, onko Suomen tuomioistuinlaitoksella osaamista ja resursseja valvoa tällaisia järjestelyjä tai onko olemassa muuta tahoa, joka voisi valvoa menettelyjä (*KKK, Yhtiöoikeusyhdistys, Sillanpää*). Menettelyn toimivuuden arviointiin edellyttävän myös merkittäviä muutoksia oikeudenkäyntimenettelyä koskeviin säännöksiin, sekä osapuolten luottamusta menettelyssä käytössä olevaan asiantuntijuuteen (*Sillanpää*).

Asianajajaliitto katsoi tarpeettomaksi Scheme of Arrangement -järjestelyä vastaavan menettelyn sisällyttämisen osakeyhtiölakiin. Asia vaatisi huomattavasti lisäselvityksiä, joiden perusteella tulisi tarkemmin arvioida, onko menettely ylipääntään soveltuva Suomen oikeusjärjestykseen.

Ehdotusta kommentoineet lausunnonantajat totesivat myös, että yrityssaneerailaki kohtelee sijoitettua pääomaa päinvastaisessa järjestyksessä kuin sijoitusten etuoikeusasema, riski ja tuottovaade tehokkailla pääomamarkkinoilla edellyttäisivät. Osakeyhtiö- ja yrityssaneerailain ehdotettiin uudistettavaksi siten, että **velkojen muuttaminen omaksi pääomaksi tai liiketoiminnan tai sen osan myyminen olisi mahdollista myös ilman omistajan myötävaikutusta** (*Yhtiöoikeusyhdistys, ESY, FK, VM*). Toisaalta esitettiin, että yrittäjävetoisille yrityksille velka-omistajuudeksi – ajatus ei ole mielekäs vaihtoehto (*Yrittäjät*).

Lisäksi esitettiin, että mikäli ”Scheme of Arrangement” -mallin tuominen Suomeen osoittautuu käytännössä hankalaksi, vaihtoehtoisesti voitaisiin harkita nykyisten yritysjärjestelymallien kehittämistä joustavampaan suuntaan nykyisen sääntelyn pohjalta (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

3.1.11 Yksityisen osakeyhtiön purkaminen (20 luku)

Suurin osa lausunnonantajista kannatti arviomuistiossa ehdotettua vaihtoehtoista kevennettyä purkumenettelyä yksityisille osakeyhtiöille (*TEM, Yrittäjät, EK, PRH, VM, Osakesäästäjät, Akava, Kuntaliitto, SVA, Yhtiöoikeusyhdistys, Sillanpää, Ruuhonen, Mähönen, Villa, Vahtera*). Nykyisen yhtiön purkamismenettelyn kuulutusaikoinen selvitystilan kautta katsottiin olevan vaivalloinen ja raskas menettely, joka voi rajoittaa osakeyhtiömuodon käyttöä yritystoiminnassa ja sitoa tehokkaammin käytettävissä olevaa yrittäjien henkistä pääomaa pitkäksikin aikaa (*Yrittäjät, EK, KKK, Yhtiöoikeusyhdistys, Villa, Vahtera*). Kevennetyn purkumenettelyn katsottiin helpottavan erityisesti mikroyritysten toiminnan lopettamista (*Akava*) ja tosiasiassa toimimattomien yhtiöiden poistamista kaupparekisteristä ja parantavan siten tietojen ajantasaisuutta (*Yrittäjät, KKK, SVA ja Kuntaliitto*). Yhtiön helpon ja vaivattoman purkamisen todettiin olevan yhtä tärkeää kuin sen vaivattoman perustamisen (*TEM*).

Muutamit lausunnonantajat viittasivat yhdistyslain mukaiseen mahdollisuuteen purkaa velaton yhdistys ilman selvitystoimia ja ehdottivat vastaavan periaatteen soveltamista yksityisten osakeyhtiöiden purkamiseen (*Mähönen, Villa, VM*).

Muutama lausunnonantaja totesi ehdotuksen olevan selvittämisen arvoinen ja edellyttävän vielä vaikutusten arviointia (*Asianajajaliitto, PwC, Yrittäjät*). Jatkovalmistelussa ehdotettiin selvittävän myös purkumenettelyn keventämisen suhdetta tuloverolain säännöksiin (*VH*).

Purkumenettelyn kevennetyn mallin katsottiin soveltuvan erittäin huonosti keskinäiseen kiinteistöosakeyhtiöön, joiden osalta jo nykyisessä laissa olevat säännökset yhtiön purkamisesta arvioitiin keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön kannalta liian lieviksi. Asunto-osakeyhtiölain purkusäännösten arvioitiin soveltuvan huomattavasti paremmin keskinäiseen kiinteistöosakeyhtiöön (*Kiinteistöliitto*).

Toisaalta lausunnoissa todettiin, että kevennetyn purkamismenettelyn soveltamista laissa erikseen määriteltyihin yhtiöihin ainoana purkamismenettelynä ei voida pitää hyvänä ratkaisuna, koska yhtiö- ja omistusrakenteet sekä varallisuus- ja vastuuasemat eroavat toisistaan hyvin paljon. Tällainen kategorinen rajausta saattaisi olla omiaan aiheuttamaan tulkintavaikeuksia (*SVA, Asianajajaliitto, Mähönen*). Osa lausunnonantajista kiinnitti erityistä huomiota osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan omaisuuden erillisyyteen ja osakkeenomistajan rajoitettuun vastuuseen ja siihen, että **velkojen suoja tulee turvata myös ehdotetussa kevennetyssä purkumenettelyssä** (*Yrittäjät, EK, SVA, Asianajajaliitto*). Lisäksi esitettiin, että yhtiöllä tulisi olla valintamahdollisuus kevennetyn ja nykyisenkaltaisen purkumenettelyn välillä (*SVA*) ja että ainoan osakkeenomistajan ottaessa yhtiön velat vastataksaan ei yhtiön velkojen asema olisi välttämättä turvattu (*Asianajajaliitto*). Ehdotusta pidettiin ongelmallisena rikostorjunnan kannalta ja sen arvioitiin yhdessä perustamisen helppouden ja sähköisen asioinnin kanssa aiheuttavan haavoittuvuuden yhtiölainsäädäntöön (*SM/PO*).

3.1.12 Yhtiön yhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu ja vastuun samastus (22 luku)

Lähes kaikki ehdotusta kommentoineet kannattivat yhtiön vahingonkorvausvastuusta säättämistä osakeyhtiölaissa (*KKK, Kiinteistöliitto, Kuntaliitto, SVA, Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, STTK, Ruohonen, Mähönen, Villa, Vahtera, VM, VTV*).

Yhtiön vastuun sääntelyä pidettiin tärkeänä yhtiöoikeudellisen korvausvastuun ja vahingonkorvauslakiin perustuvan korvausvastuun suhteen selventämiseksi (*Kiinteistöliitto, STTK, Vahtera*). Säännöksen katsottiin helpottavan vahingonkorvausriitoja ja selventävän puhtaiden varallisuusvahinkojen korvaamista (*VTV, Villa, Mähönen, Vahtera*). *Kiinteistöliiton* mukaan keskinäisissä kiinteistöosakeyhtiöissä nykyinen tilanne on yhtiön aiheuttamien vahinkojen korvausperusteen osalta ongelmallinen.

Osakeyhtiön vahingonkorvausvastuusta esitettiin säädettäväksi asunto-osakeyhtiölakia (AOYL 24:6 §) vastaavalla tavalla yhtiön tuottamusvastuuna (*Vahtera, Mähönen*). Säännöksen katsottiin olevan tarpeen esimerkiksi anonyymien tuottamusten tilanteessa (*STTK, Vahtera*). Lisäksi todettiin, että olisi ongelmallista säätää osakeyhtiön vastuu sopimuskumppania kohtaan ankaraksi, kun muihin oikeushenkilöihin sovelletaan sopimusoikeuden vastuuperustetta (*Mähönen*). Osakeyhtiölakia arvioitaessa esitettiin pohdittavaksi samalla laajemminkin sijoittajan vastuun ja sijoittajien oikeussuojakeinojen toimivuutta (*VM*).

Jatkovalmistelussa esitettiin arvioitavaksi tarkemmin vastuun peruste ja laajuus, yhtiön vastuun ensisijaisuus/toissijaisuus sekä suhde yhtiön johdon vahingonkorvausvastuuseen sekä se, onko yhtiöllä jonkinlainen tuottamuksesta riippumaton isännänvastuu edustajan toimista sekä se, milloin edustajan katsotaan toimivan yhtiön puolesta ja milloin omissa nimissään (*Yhtiöoikeusyhdistys, Kuntaliitto*).

Sillanpää katsoi, että lainvalmistelun yhteydessä on perusteltua tarkastella yhtiön vastuuta osakkeenomistajalle aiheutetusta vahingosta ja piti nykytilannetta joissakin tapauksissa ongelmallisena.

Muutama lausunnonantaja **ei nähnyt tarvetta yhtiön vahingonkorvausvastuusta säättämiseksi** (*Asianajajaliitto, EK*), koska yhtiön korvausvastuuta on jo tietyissä tapauksissa sovellettu ilman nimenomaista säännöstä ja yleiset vahingonkorvaus- ja sopimusoikeudelliset periaatteet toimivat hyvin yhtiön vahingonkorvausvastuuta määritettäessä.

Vastuun samastusta koskevaan sääntelyyn suhtauduttiin varauksellisesti. Enemmistö asiaa kommentoineista totesi nimenomaisesti, ettei samastuksesta tule säätää osakeyhtiölaissa (*Yrittäjät, EK, KKK, Asianajajaliitto, Sillanpää, Ruohonen, Villa, Vahtera*). Osa lausunnonantajista totesi, että väärinkäytöksiä varten eri laeista löytynee riittävästi keinoja vastuun toteuttamiseen ja että vastuun samastus voisi jäädä oikeuskäytännön varaan (*FK, KKK, Sillanpää*). Vastuun samastuksen todettiin liittyvän yleiseen oikeuden väärinkäytön kieltoon, eikä yleisten oikeusperiaatteiden soveltumista pidetty sopivana kirjoittaa lakiin (*Asianajajaliitto, Vahtera*). Lisäksi korostettiin vastuun samastuksen olevan edelleen sekä oikeuskirjallisuudessa että -käytännössä epäselvä ja poikkeuksellinen ilmiö, jonka tuominen lakiin saattaisi aiheuttaa hankaluuksia ja vastuuaseman epäselvyyttä käytännössä (*Yrittäjät, EK, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Ruohonen*). VTV huomautti, että markkinatoimijat saattavat kokea samastusmahdollisuuden riskinä, mikä voi vähentää Suomeen tehtäviä pääomasijoituksia. Toisaalta tuotiin esiin, että mahdollisen osakeyhtiölain uudistuksen yhteydessä olisi perusteltua tuoda esiin samastuksen poikkeusluonteisuus ja todeta samastuksen tulevan kysymykseen lähinnä vain sopimuksen ulkoisten velkojien osalta (*Roschier*).

Toisaalta **vastuun samastuksen osalta jonkinlaista selvennystä pidettiin terveltulleena, vaikei ole selvää, minkä sisältöisenä** (*Yhtiöoikeusyhdistys*). Joka tapauksessa tulisi välttää vastuun samastusinstituution soveltamisalan laajentamista nykyisestä oikeuskirjallisuudessa ja -käytännössä muodostuneesta (epäselvästä) doktriinista.

Mahdolliseen vastuun samastuksen tarpeeseen (esim. KKO 2015:17 vastaavissa tapauksissa) ehdotettiin puututtavaksi ensisijassa säätämällä sopimukseen perustuttomasta konsernivastuusta erityislainsäädännössä osakeyhtiölain sijaan (*Mähönen*). Lisäksi ehdotettiin, että osakeyhtiölakiin mahdollisesti sisällytettävä samastussäännös voisi olla oikeustoimilain 36 §:n kaltainen yleissäännös, jossa ei pyrittäisi tarkkarajaisesti sääntelemään samastuksen edellytyksistä. Samastusdoktriini voisi siten kehittyä oikeuskäytännön kautta. Lisäksi säännöksestä tulisi ilmetä samastuksen poikkeusluonteisuus ja samalla voitaisiin ottaa kantaa samastuksen sovitteluun ainakin lain esitöissä (*VTV*).

Vain yksi lausunnonantaja piti selvästi perusteltuna, että osakkeenomistajan ja yhtiön vastuun samastuksesta tulisi olla nimenomaiset säännökset osakeyhtiölaissa (*VM*).

3.2 Digitalisoinnin mahdollisuuksien hyödyntäminen

Arviomuistiossa ehdotettuja **digitalisaatiota hyödyntäviä ratkaisuja kannatettiin ja niiden arvioitiin pääasiassa helpottavan yritystoimintaa** (VM, SM/PO, Yhtiöoikeusyhdistys, VTV, FVCA, KKK, Sillanpää). Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen nähtiin merkittävänä tuotannon parantamiskeinona (VTV). Toisaalta huomautettiin sähköisen asiointin mahdollistavan toiminnan, jossa sähköistä palvelua käyttävä ei tosiasiallisesti ole itse paikalla tai hänellä ei ole määräysvaltaa tilanteessa ja katsottiin, että tämänkaltainen menettely saattaa johtaa haasteelliseen tilanteeseen rikostorjunnan kannalta (SM/PO). Lisäksi esitettiin pohdittavaksi, onko voimassa oleva osakeyhtiölaki liian teknologiariippuvainen vai nähdäänkö teknologioiden muutokset liian herkästi sääntelyä ja sääntelyn muuttamista vaativina seikkoina (Mähönen). Olennaisena pidettiin sitä, että tulevilla sääntelyratkaisuilla turvataan riittävä valinnanvapaus eivätkä ne muodostu nykyisiä raskaammiksi ja kalliimmiksi (Yhtiöoikeusyhdistys, KKK).

3.2.1 Osakeyhtiön rekisteröinnin helpottaminen (2 luku)

Osakeyhtiön rekisteröimisen helpottamista kannatettiin (SM/PO, VM, EK, PwC, Villa, Yrittäjät, Osakesäästäjät, Yhtiöoikeusyhdistys, Ruohonen, SVA).

Toiminimien ennakkotarkastuksen nähtiin tuovan oikeusvarmuutta ja turvaa aloittaville yrityksille (Yrittäjät). Lisäksi muistutettiin toiminimen ennakkotarkastuksen olevan olennainen osa kaupparekisterin palvelutuotetta ja rekisteröinnin takaavan yritykselle ja sen omistajille toiminimisuojan, joka puolestaan mahdollistaa erilaiset markkinointiin, domainiin tms. liittyvät investoinnit ja tekee niiden kustannukset hyväksyttäviksi. Ennakkotarkastuksesta luopuminen muuttaisi palvelun sisältöä, mutta samalla palvelu nopeutuisi ja kustannukset laskisivat. Toisaalta toiminimen ennakkotarkastuksen katsottiin vaikuttavan ilmoituksen käsittelyaikaan erittäin vähän (TEM). Mahdollisten toimenpiteiden hyötyjen suhdetta niistä aiheutuviin riskeihin tulee arvioida tarkasti ja huolellisesti (Yrittäjät, SM/PO). Lisäksi esitettiin luovuttavaksi manuaalisesta toiminimiesteiden tutkimisesta, vaikkakin manuaalisesta tutkimisesta luopumista pidettiin ongelmallisena, koska sen katsottiin rajaavan merkittävästi jälkikäteisiä toiminimien ja tavaramerkkien rikkomiseen liittyviä prosesseja (Asianajajaliitto).

Yhtiöiden perustamisen helpottumisen kohdalla esitettiin arvioitavaksi myös muiden kuin todelliseen yritystoimintaan suuntautuneiden, mahdollisesti rikolliseen toimintaan liittyvien toimijoiden, karsiminen pois ennalta estävässä mielessä. Yrityksen perustamisen vaivattomuuden todettiin tuovan toimintaan mukaan tahoja, jotka hyödyntävät järjestelmää omien tarkoitusperiensä mukaisesti. Toinen kysymys onkin, kuinka paljon tämän intressin annetaan vaikuttaa suhteessa itsensä työllistäviin ja mikro- sekä pk-yritystoiminnan käynnistymisen helpottumiseen (SM/PO).

Rekisteriin merkittävän yhtiön toiminimen hyväksymisprosessia haluttiin nopeuttaa (Osakesäästäjät).

Osa lausunnonantajista kannatti sitä, että yrityksille annettaisiin mahdollisuus ennakkoon varmistaa valitun toiminimen hyväksyttävyyttä (SVA, Asianajajaliitto, PwC). Toisaalta vapaan toiminimen etsimiseen katsottiin liittyvän haasteita valitun toiminimen sekoitettavuuteen ym. liittyen. Järjestelmien ja menettelyjen uusimisen yhteydessä

tulee välttää tilanteita, joissa yrityksille ja niiden liiketoiminnalle aiheutuu taloudellisia ja hallinnollisia menetyksiä (SVA).

Lisäksi esitettiin, että tarkempi toiminimitutkimus voisi olla maksullista (*Asianajajaliitto*).

Yhtiön perustamisen helpottamisen lisäksi myös kaupparekisteriin tehtävien muutosten liitevaatimuksia esitettiin kevennettäväksi (EK). Vaihtoehtona esitettiin mm. johdon kirjallisista vakuutuksista luopumista tai keventämistä siten, että jatkossa riittäisi esimerkiksi osakkeiden antamiseen liittyvään vakuutukseen hallituksen enemmistön ja toimitusjohtajan vakuutukset sen sijaan, että vaaditaan kaikkien hallituksen jäsenten allekirjoitukset. Lisäksi viitattiin pörssiyritysten hallitusten kansainvälistymiseen ja siihen, että päätöksiä tehdään myös puhelinkokouksissa tai kirjallisesti. Lakiin kirjattavien muutosten toivottiin kestävän aikaa niin, että uusien teknisten palveluiden käyttöönotto ei esty lain kirjoitusasun vuoksi (EK).

3.2.2 Kaupparekisterin ajantasaisuuden parantaminen

Ehdotusta kommentoineet **lausunnonantajat kannattivat sähköistä asiointia ja rekisteröintimenettelyjen automatisointia/itserekisteröintiä sekä viranomaisten välisen tietojenvaihdon parantamista** (STTK, VM, KKK, PwC, Villa, Mähönen, EK, STM, FK, *Yhtiöoikeusyhdistys*). Kaupparekisterin kehittämisen itserekisteröinnin ja sähköisen asioinnin pohjalta arvioitiin helpottavan rekisteritietojen ajan tasalla pitämistä (STTK) ja vaikuttavan myönteisesti viranomaisen työmäärään (*Yhtiöoikeusyhdistys*) ja yritystoiminnan kustannuksiin (*Vahtera*).

Nimenkirjoitusoikeuden ilmoittaminen ja verohallinnon tarjoama katso-valtuuttaminen esitettiin yhdistettäväksi siten, että kaupparekisteriin ja verottajalle saisi tiedot samalla kertaa sähköisesti. Tavoitteeksi esitettiin myös, että keskeiset kaupparekisteritiedot olisivat maksutta yleisesti saatavilla (KKK).

Johdon jäsenten rekisteröintiä ja toimikautta kommentoineet lausunnonantajat (*Yrittäjät, PwC, DIF, SVA, FK, Mähönen, Asianajajaliitto*,) olivat lähes poikkeuksetta sitä mieltä, että hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan toimikauden sitominen aseman muodolliseen rekisteröintiin todellisen valintapäätöksen sijasta voisi aiheuttaa tarpeettomia ongelmia. Tehtävään valittu henkilö voi joutua tekemään jotain toimenpiteitä nopeasti ennen valinnan rekisteröintiä. Toimikauden sitomisen rekisteröintiin todettiin edellyttävän, että yhtiöllä olisi suora sähköinen yhteys kaupparekisteriin ja yhtiön itse tekemillä ilmoituksilla reaaliaikaisesti kirjattaisiin muutos toimielinten kokoonpanoihin.

Toisaalta jatkovalmistelussa esitettiin vielä tarkemmin arvioitavaksi sitä, mikä vaikutus olisi edustajien toimikauden sitomisella rekisteröintiin (VM). Tässä yhteydessä pidettiin tarpeellisena pohtia, miksi yhtiöille olisi vaikeaa itserekisteröinnin kautta pitää yhtiön johdon jäsenten ja edustajien tiedot ajantasaisina kaupparekisterissä ja samalla muistaa, että yhtiön johdon jäsenten ja edustajien tietojen ajantasaisuuteen kaupparekisterissä on perusteltu intressi myös yhtiön sidosryhmillä ja julkisella vallalla.

Ulosotossa varattomaksi todettujen ja toimintansa lopettaneiden yritysten poistaminen rekisteristä. HTSY esitti harkittavaksi, olisiko syytä tehostaa kaupparekisterin ajantasaisuutta parantamalla mahdollisuuksia poistaa ulosotossa varattomaksi todetut yritykset kaupparekisteristä viranomaisaloitteisesti. Mahdollista olisi myös poistouhan alaisten ja hiljattain poistettujen yritysten siirtäminen erilliseen

omaan julkiseen rekisteriinsä, josta liikekumppaneilla ja muilla tahoilla olisi mahdollisuus todeta yrityksen heikentynyt taloudellinen tilanne. Tämän arvioitiin edistävän tervettä liiketoimintaa ja heikentävän osaltaan harmaan talouden toimimismahdollisuuksia. Ulosotossa varattomaksi todettujen yritysten kaupparekisteristä poistaminen olisi myös omiaan keventämään eri viranomaisten hallinnollista taakkaa, kun toistuvasti tuloksettomiksi osoittautuvilta perintäprosesseilta vältyttäisiin jatkossa. *KRP* esitti harkittavaksi sitä, että sellaiset yritykset, joissa ei ole ollut liiketoimintaa tai muuta toimintaa esimerkiksi kahden viimeisen tilikauden aikana, tulisi poistaa rekisteristä.

Helsingin ulosottoviraston mukaan **kaupparekisteriin tulisi olla mahdollisuus tehdä julkivarmistuskeinona osakkeiden ulosmittausta koskeva merkintä**. Merkintä toimisi myös yhtiön velkojille indikaationa yhtiön kohonneesta riskistä.

Mähösen mukaan **viivästymismaksu vaikuttaisi toimivammalta kannustimelta tilinpäätöksen toimitusvelvollisuuden valvontaan kuin uhkasakko**. *Yrittäjien* mukaan ennen minkäänlaisten mahdollisten uusien sanktioiden asettamista tulisi selvittää, millä tavalla meneillään olevalla sähköisten tilinpäätöstietojen käyttöönotolla voidaan parantaa esimerkiksi tilinpäätöstietojen toimittamisen ajantasaisuutta.

Ajantasaisilla tilinpäätöstiedoilla katsottiin olevan merkitystä velkojensuojan kannalta ja puuttuvien tilinpäätöstietojen hankkimista uhkasakkomenettelyn kautta pidettiin liian vaivalloisena. Lisäksi kiinnitettiin huomiota siihen, että osakeyhtiö saattaa toimittaa tärkeimmille velkojilleen näiden esittämän vaatimuksen perusteella tilinpäätöstietojaan heti niiden valmistuttua, vaikka niitä ei olisikaan vielä julkistettu. Tällaisen menettelyn seurauksena eri velkojat ovat erilaisessa asemassa, ja osa yhtiön velkojista joutuu tekemään ratkaisunsa yhtiön rahoittamisesta vanhojen, julkistettujen tilinpäätöstietojen perusteella. Velkojien samanarvoisen kohtelun kannalta pääomayhtiön tilinpäätöstiedot tulisi saada julkistetuksi nopeasti ja kattavasti viranomaisen ylläpitämän tietopalvelun kautta. Osakeyhtiölakiin esitettiin tästä syystä otettavaksi säännös viivästymismaksusta tilinpäätöstietojen ajantasaisuuden turvaamiseksi. Viivästysmaksu esitettiin porrastettavaksi sen mukaan, kuinka paljon tilinpäätöksen toimittaminen myöhästyy. Vastaavanlaisen viivästysmaksu todettiin olevan käytössä eräissä muissa Euroopan talousalueen valtioissa, kuten Ruotsissa (*PRH*).

3.2.3 Sähköinen osake- ja osakasluettelopalvelu yksityisille osakeyhtiöille (3 luvun 15 §)

Muutama lausunnonantaja ilmoitti kannattavansa sähköisten osake- ja osakasluettelopalvelujen kehittämistä ja tarjonnan edistämistä (*Yhtiöoikeusyhdistys, Euroclear, Helsingin ulosottovirasto, Villa, Ruohonen, VM*). *Euroclear* esitti, että arvo-osuusjärjestelmän tietoja voitaisiin käyttää sähköisten osakasluettelopalveluiden toteutukseen, mikä mahdollistaisi olemassa olevien tietojen ja järjestelmän käytämisen myös sähköisiä palveluita varten. *Euroclear* jakoi arviomuistion näkemyksen siitä, ettei osakasluettelosta erillinen osakeluettelo kuitenkaan ole tarpeen. Tähän viitaten *Euroclear* kannatti osakasluettelon ja osakeluettelon yhdistämistä toisiinsa siten kuin ehdotetaan hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 28/2016 vp).

Sähköisessä muodossa olevien osakkeiden ulosmittaamisen ja ulosmittauksen julkivarmistuksen katsottiin voivan toteutua nykyistä paremmin. Todennäköisenä pidettiin, että asunto-osakerekisteri tulee nopeuttamaan ulosmittausprosessia ja osakkeiden realisointia. Sähköiset osakerekisterit ja osakasluettelot tulevat todennäköisesti säästämään ulosoton kustannuksia (*Helsingin ulosottovirasto*).

Lisäksi esitettiin, että liittyminen sähköiseen osake- ja osakasluettelopalveluun arvo-osuusjärjestelmään kuulumattomille yhtiöille tulisi olla **vapaaehtoista** (*Villa, Mähönen, EK*). Toisaalta vapaaehtoisuuden riskinä nähtiin se, että harmaan talouden toimijat jäisivät lähes varmasti rekisterin ulkopuolelle (*Helsingin ulosottovirasto*).

Maa- ja metsätalousministeriön sähköinen asunto-osakerekisteri -hanketta (ASREK) pidettiin hyödyllisenä ja tärkeänä (*KKK, Ruohonen*). Lisäksi esitettiin, että harkittaessa mahdollisuutta tarjota sähköisen osakerekisterin palveluja on otettava huomioon rekisterin toteuttajasta ja pitäjistä aiheutuvat kilpailuoikeudelliset vaikutukset (*Mähönen*). Vaikka sähköisellä asunto-osakerekisterillä katsottiin olevan mahdollisesti merkitystä myös yksityisten yhtiöiden sähköisten osakasluettelopalvelujen kannalta, pidettiin ennenaikaisena todeta, että asunto-osakkeita ja -rekisteriä koskeva sääntely tulee olemaan sisällöltään olennaisilta osin samanlaista kuin arvo-osuuksien sääntely osakeyhtiölaissa, arvo-osuusjärjestelmälaissa ja arvo-osuustililaissa (*VM*). Lisäksi todettiin, että tilanne, jossa vain osa keskinäisistä kiinteistöosakeyhtiöistä kuuluisi lain velvoittamana sähköiseen arvo-osuusjärjestelmään, olisi omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä (*Kiinteistöliitto*).

Osakeyhtiölain osake- ja osakasluettelon yleisöjulkisuussäännöstä ehdotettiin muutettavaksi siten, että vain rekisterissä olevien tietojen tulisi olla julkisia (*Villa*). Osakerekisterin julkisuuden osalta esitettiin laajemminkin pohdittavaksi, onko nykyisen kaltainen laaja julkisuus välttämätöntä. Ensinnäkään kansainvälisen käytännön ei nähty puoltavan nykyistä laajaa julkisuutta ja toiseksi jokaisen omistajan omistuksen julkisuuden katsottiin mahdollisesti haittaavan ulkomaisten sijoittajien houkuttelemista suomalaisiin yhtiöihin. Nykyisen kaltaista julkisuutta ei pidetty tarpeellisena myöskään viranomaisten tiedontarpeen takia, koska verottajan ym. viranomaisten tiedonsaanti voidaan ratkaista muilla tavoin (*Sillanpää*).

Osake- ja osakasluettelojen julkisuuden osalta pidettiin tarpeellisena ottaa yhtiö- ja arvopaperisääntelyn ohella huomioon tietosuojaa koskeva lainsäädäntö ja tietosuojavaltuutetun kannat (*VM*). Sähköisen osakasluettelopalvelun kysyntää arvioitiin edistävän merkittävästi se, että osake- ja osakasluettelon omistus- ja äänivalta-tiedoista kaikkien saatavana olisivat vain tiedot pääosakkaista ja näiden omistus- ja äänivaltaosuuksista ja tutustumisoikeus muihin luettelon tietoihin olisi vain osakkailla, yhtiön ja osakkaiden velkojilla, toimivaltaisilla viranomaisilla ja muilla, jotka osoittavat etunsa sitä vaativan (*EK*).

Pörssisäätiö piti tärkeänä, että omistajatiedot ovat jatkuvasti joko automaattisesti tai pyydettyessä saatavilla kaikille osakkaille sekä viranomaisille. Ylimääräisten hallinnollisten kustannusten aiheuttamista omistajatietojen tuomiseksi suuren yleisön saataville se piti kuitenkin epätarkoituksenmukaisena.

Sähköisen osakasluettelon tarjoamisen todettiin edellyttävän lisäselvitystä, jotta saataisiin varmistettua, että muun muassa tarjottavan palvelun luotettavuus olisi riittävä ja että palvelu ei muodostuisi hinnaltaan sellaiseksi, joka estäisi palvelun käytön (*Asianajajaliitto, SVA*). Tähän liittyen todettiin, ettei palvelulle ole pakottavaa tarvetta (*Asianajajaliitto, SVA*).

3.2.4 Yhtiön sisäinen sähköinen viestintä ja asiakirjat (mm. 5 luvun 20, 23 §, 6 luvun 3 ja 6 §)

Osa lausunnonantajista **kannatti yhtiön sisäisestä sähköisestä viestinnästä ja asiakirjoista säätämistä** (*Yrittäjät, EK, SVA, Asianajajaliitto, Mähönen*). Sähköisen asianhallinnan ja palveluiden kehittämisen arvioitiin vähentävän yritysten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia (*EK*) ja sähköisen menettelyn nimenomaisen sallimisen ja täsmentämisen lakitekstissä selventävän oikeustilaa (*Yrittäjät, Asianajajaliitto, Mähönen*). Sääntelyn kehittämistä vapaaehtoisuuden pohjalta pidettiin tärkeänä (*Yrittäjät*). Ulkomaisten osakkeenomistajien mahdollisuuksiin vaikuttaa omistamiensa suomalaisen pörssiyritysten päätöksentekoon yhtiökokouksissa kiinnitettiin huomiota. Lisäksi sähköisten yhtiökokouspalveluiden ja osakkeenomistajien tunnistautumispalveluiden kehittämistä pidettiin tarpeellisena (*EK*). Lisäksi kannatettiin kehitystä, jossa hyväksytään sähköiset allekirjoitukset (*Villa*).

Toisaalta ehdotusta myös **vastustettiin** (*DIF, FVCA, PwC, Roschier*). Laissa säätämisen katsottiin rajoittavan tarpeettomasti yhtiön sisäisten toimintamuotojen vapaata kehitystä (*DIF, PwC, Roschier*). Sähköiseen viestintään ei katsottu liittyvän ongelmia ja se katsottiin paremmaksi jättää yhtiökäytännön varaan (*Roschier, DIF*).

Kaksi lausunnonantajaa (*Yrittäjät, Mähönen*) yhtyi arviomuistion arvioon, jonka mukaan **tilinpäätöksen vahvistamisen määräajan lyhentämisestä (6 kuukaudesta 4 kuukauteen) saatava hyöty ei vastaa siitä aiheutuvia toimintatapojen ja resurssien muutoksista seuraavia kustannuksia..** Toisaalta yksi lausunnonantaja (*Villa*) kannatti ja toinen esitti harkittavaksi (*PRH*) tilinpäätöksen vahvistamisen määräajan lyhentämistä kuudesta kuukaudesta neljään kuukauteen, koska tilinpäätösinformaatiolla on merkitystä intressitahojen saamalle käsitykselle yhtiön taloudellisesta tilanteesta. Ajantasaisen tilinpäätöstietojen merkityksen tietolähteenä nähtiin korostuvan, jos osakeyhtiön osakepääoman vähimmäismäärä lasketaan yhteen euroon. Lisäksi viitattiin veroilmoituksen toimittamisessa sovellettavaan neljän kuukauden määräaikaan ja ehdotettiin varsinaisen yhtiökokouksen määräajan lyhentämistä neljään kuukauteen (*PRH*). Myös kirjanpitolain 6 §:ää esitettiin muutettavaksi niin, että tilinpäätös tulisi laatia kahden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä (*VH*).

3.3 Säädösten sujuvoittaminen ja norminpurku

3.3.1 Jälkiaporttia koskevien tietovaatimusten keventäminen (2 luvun 6 §)

Lähes kaikki asiasta lausuneet kannattivat jälkiaporttia koskevien tietovaatimusten keventämistä (*Yrittäjät, EK, SVA, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdystys, Ruohonen, Mähönen, Vahtera, VM*). Nykyisen säännöksen katsottiin olevan tarpeettoman laaja ja tulkinnanvarainen (*EK, Mähönen, Asianajajaliitto*) sekä aiheuttavan yrityksille epätarkoituksenmukaista hallinnollista ja taloudellista taakkaa (*SVA, Vahtera, EK*). Asiaa ehdotettiin arvioitavaksi yhdessä osakkeiden ja oman pääoman maksukontrollisääntelyn kehittämisen kanssa (*Yrittäjät, Mähönen*). Esitettiin myös, että tilintarkastajan aporrttilausunnosta luopumista tulisi selvittää (*EK*). Erilliselle aporrttisääntelylle (ja sen kiertämisestä koskevalle säännökselle) ei välttämättä nähty tarvetta siinä tapauksessa, että osakkeiden maksukontrolli tapahtuisi tilinpäätöksen laatimiseen yhteydessä (*VM, Yhtiöoikeusyhdystys, Mähönen*).

Yksi lausunnonantaja ei kannattanut jälkiapporttia koskevien säännösten yksinkertaistamista, koska kyse on tärkeästä velkojensuojasäännöksestä (Villa). Yhtiökäytännössä on esiintynyt tilanteita, jossa säännös on turvannut velkojien suojan toteutumista.

3.3.2 Varojenjaon erityinen konsernitilinpäätösvelvollisuus (8 luvun 9 §)

Enemmistö ehdotusta kommentoineista lausunnonantajista ilmoitti kannattavansa varojenjaon erityisestä konsernitilinpäätösvelvollisuudesta luopumista (Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Mähönen, Villa, Ruohonen, Vahtera). Velvollisuuden ei katsottu parantavan minkään tahon oikeussuojaa merkittävästi. Varojenjakoääntelyn muodollisen kytkemisen konsernitilinpäätökseen katsottiin johtavan ei toivottuun, oikeudelliselta merkitykseltään epäselvään sääntelyyn, koska kaikkien konsernien ei tule laatia konsernitilinpäätöstä varoja jakaessaan (Yhtiöoikeusyhdistys).

Toisaalta ehdotusta esitettiin vielä selvitettäväksi tarkemmin jatkovalmistelussa (VM, EK, SVA). Yksi lausunnonantaja esitti, ettei konsernitilinpäätöksen antama kuva välttämättä aina ole oikea ja selkeämpää olisi esimerkiksi arvioida omistuksien käypiä arvoja kuten muutakin yhtiön omaisuutta (EK). Toisaalta konsernitilinpäätös voi useissa tapauksissa antaa tarpeellista tietoa hallitukselle maksukykyisyyden arvioinnin yhteydessä (SVA). Lisäksi konsernitilinpäätösvaatimuksen poistamista arvioidessa on syytä huomata, että kaikki yksityiset osakeyhtiöt eivät ole pieniä perheyhtiöitä ja että on olemassa niin sanottuja erityistoimintaa harjoittavia yksityisiä osakeyhtiöitä, kuten esimerkiksi luottolaitokset, joilla on erityinen ja osittain julkinen tarve vaatia konsernitilinpäätöksiä (VM).

3.3.3 Julkisen osakeyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden enimmäismäärä (15 luvun 11 §)

Lähes kaikki ehdotusta kommentoineet lausunnonantajat kannattivat julkisen osakeyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden enimmäismäärän rajoituksen poistamista (EK, VM, SVA, Asianajajaliitto, Yhtiöoikeusyhdistys, Euroclear, Roschier, Castrén & Snellman, Ruohonen, Mähönen, Villa, Vahtera). Rajoituksen todettiin käytännössä hankaloittavan yritysjärjestelyiden suunnittelua ja toteuttamista (Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier, Castrén & Snellman, Mähönen). Toisaalta suuremmaksi ongelmaksi esitettiin omien osakkeiden hankkimisen ja antamisen verokohtelu, etenkin varainsiirtoverotus (EK, Yhtiöoikeusyhdistys, Roschier). Ehdotuksen katsottiin olevan linjassa osakeyhtiölain kehittämisen yleisten tavoitteiden kanssa sekä saattavan helpottaa osakerahoituksen järjestämistä ja tuovan lisää joustavuutta pääoman hallintaan (VM, SVA, EK). Lisäksi nykysäännöstä todettiin yhtiökäytännössä tulkitun jo hyvin liberaalisti (Villa).

Samassa yhteydessä esitettiin huomioitavaksi ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi arvopapereiden yleisölle tarjoamisen tai kaupankäynnin kohteeksi ottamisen yhteydessä julkaistavasta esitteestä (2015/0268 (COD)) ja erityisesti asetusehdotuksen 1 artiklan 4 kohdan a) alakohdan esitepoikkeus. Jos OYL 9:20 § pysyy voimassa, yhtiö ei voisi antaa 20 prosenttia vastaavaa määrää osakkeita ensin itselleen ja tämän jälkeen tarjota niitä esimerkiksi institutionaalisille sijoittajille esitepoikkeuksen piirissä (Roschier).

Lisäksi esitettiin, että mikäli rajoituksesta ei luovuta kokonaan, lakitekstistä tai perusteluista olisi hyvä ilmetä, että noudatettaessa OYL 15 luvun 9 §:n mukaista osakkeiden yhdistämismenettelyä yhtiöllä saa olla hetkellisesti hallussaan omia osakkeita yli sallitun rajan ennen kuin osakkeiden mitätöinti ehditään rekisteröidä (*Euroclear*).

Nykyistä rajoitusta toimivana pitävän lausunnonantajan mukaan **rajoituksen poistaminen kokonaan tarjoaisi mahdollisuuden omien osakkeiden hankinnan väärinkäytölle yhtiöissä, joissa on määräävässä asemassa oleva omistaja (Osakesäästäjät)**.

3.3.4 Tilintarkastusvelvollisuuden raja-arvot (tilintarkastuslain 2 luvun 2 §)

Enemmistö asiasta lausuneista katsoi, että nykyiset tilintarkastusvelvollisuuden raja-arvot ovat liian matalat/kannatti raja-arvojen korottamista (EK, Yrittäjät, KKK, Yhtiöoikeusyhdistys, Mähönen, Villa, Vahtera). Esimerkkinä viitattiin Ruotsin noin 60 % korkeampiin raja-arvoihin, minkä lisäksi kiinnitettiin huomiota siihen, että kansalliset raja-arvomme ovat matalammat kuin tilintarkastusdirektiivin vähimmäisvaatimukset tai yleisemmin käytössä oleva pk-yritysten raja-arvo (*KKK, EK, Yhtiöoikeusyhdistys, VM*).

Tilintarkastuslainsäädännön mahdollisen muuttamisen yhteydessä esitettiin otettavaksi huomioon vähemmistöosakkaiden suojaaminen osakeyhtiölain säännöksillä mm. siten, ettei esimerkiksi määrävähemmistön oikeutta vaatia tilintarkastajaa tule supistaa (*Vahtera*). Lisäksi todettiin, että mahdollisen rajojen korottamisen yhteydessä voitaisiin vaihtoehtoisesti kehittää nykyisen menetelmän rinnalla vaihtoehtoisia, kevyempiä menettelyjä (*Yrittäjät*). Tältä osin olisi tehtävä kansainvälistä vertailua ja etsittävä toimivia ratkaisuja, jotka olisivat implementoitavissa Suomen sääntelyjärjestelmään, myös riittävä velkojainsuoja huomioiden. Tilintarkastusvelvollisuudesta luopuminen todettiin mahdollisena hyvänä vaihtoehtona karsia yrityksen kustannuksia erityisesti sellaisissa yhtiöissä, joissa ei ole ulkopuolisia rahoittajia ja sellaisissa yhtiöissä, joissa ei ole vähemmistöosakkeenomistajia (*EK*).

Tilintarkastuksen yhteiskunnallista merkitystä sekä merkitystä sijoittajien ja velkojien näkökulmasta painottanut *Ruohonen ei kannattanut tilintarkastusvelvollisuuden raja-arvojen korottamista*. Raja-arvojen mahdollisen korottamisen tulisi hänen mukaan olla korkeintaan erittäin maltillisia (myös ehdotukseen myönteisesti suhtautunut *Vahtera* oli maltillisen korottamisen kannalla).

Tilintarkastuslainsäädännön mahdollisten muutosten osalta esitettiin myös, että hallinnon tarkastus on keskeinen osa suomalaista tilintarkastusta ja sillä on erityinen merkitys osakkeenomistajan näkökulmasta (*Ruohonen, PwC*). Esimerkiksi tilintarkastajan huomautusvelvollisuudella todettiin olevan erityisesti osakkeenomistajia ja sijoittajia suojaava funktio. Hallinnon tarkastuksen sääntelyvaihtoehdoista päätettäessä pidettiin tärkeänä huolehtia siitä, että hallinnon tarkastuksen roolia ei liiaksi uudistuksen yhteydessä vähennetä (*Ruohonen*).

3.4 Muut muutostarpeet ja kommentit arviomuistioon

Arviomuistiossa esitetyn lisäksi lausunnonantajia pyydettiin esittämään myös muita mahdollisia tiedossa olevia osakeyhtiölain muutostarpeita. Seuraavassa on esitetty yhteenveto tästä palautteesta.²

Vahingonkorvaus

Yhteisölakien (yhdistyslaki, osuuskuntalaki, osakeyhtiölaki, asunto-osakeyhtiölaki) todettiin eroavan toisistaan **vahingonkorvausvastuun vanhentumisen** osalta (*DIF*). Tähän liittyen esitettiin, että myös osakeyhtiölakiin sisällytettäisiin selkeä velvoite vahingonkärsijälle nostaa kanne tai ryhtyä muuhun oikeudelliseen katkaisutoimeen kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon vahingosta ja siitä vastuussa olevasta.

Lisäksi todettiin, että voimassa olevat osakeyhtiölain vahingonkorvaussäännökset (OYL 21:8 §) luovat ajanjakson, jolloin kanteen nostamismahdollisuus yhtiön johdon jäseniä kohtaan vanhentunut, mutta yhtiön tilintarkastajaa kohtaan edelleen mahdollinen. **Tilintarkastajaa koskeva kanneaika esitettiin vähintään muutettavaksi yhdenmukaiseksi yhtiön johtoon kuuluvien kanneajan kanssa** (*Tilintarkastajat, Mähönen, Vahtera*). Toisaalta esitettiin harkittavaksi, tulisiko tilintarkastajaan kohdistuvan vahingonkorvauskanteen kanneajan olla johdon kanneaikaa lyhyempi (*Mähönen, Vahtera*).

Jatkovalmistelussa ehdotettiin selvitettäväksi myös, voitaisiinko **vahingonkorvausvastuun rajoittamista yhtiöjärjestysmääräyksillä laajentaa** (OYL 22:9 §) ja/tai ottaa lakiin säännökset **yhtiön sitoumuksista korvata jonkin tahon** (usein yhtiön tai sen tytäryhtiön johdon) **korvattavaksi määrätty vahinko** (ns. corporate indemnification”). Tällaisten sitoumusten todettiin olevan yhtiökäytännössä melko yleisiä (*Yhtiöoikeusyhdistys, KKK, Mähönen*).

Muutama lausunnonantaja (*Yhtiöoikeusyhdistys, Castrén & Snellman*) esitti **harkittavaksi, voitaisiinko vastuuvapauspäätöksestä varsinaisessa yhtiökoukussa luopua**. Tätä perusteltiin sillä, ettei vastuuvapauspäätöksellä ole yleensä käytännössä merkitystä. Pakollisesta vastuuvapauspäätöksestä luopumisen ei arvioitu heikentävän yhtiön, sen omistajien ja velkojien asemaa vaan päinvastoin laajentavan näiden mahdollisuuksia vaatia korvausta yhtiön johdolta.

Vähemmistöosakkeiden lunastaminen

Lunastusvelvollisen tavoittamiseen liittyvien ongelmien johdosta esitettiin, että lunastusvaatimuksen esittämisen osalta **palattaisiin aiemman lain mukaiseen käytäntöön, jonka mukaan lunastusvaatimus tulee esittää kohdeyhtiölle** (*Osakesäästäjät*).

Vähemmistöosakkeiden lunastukseen liittyvän **välimiesmenettelyn vireille tuloa** ehdotettiin muutettavaksi siten, että **menettely tulisi vireille hakemuksen toimitamisesta** ja osakkeen lunastushinta määritettäisiin hakemuksen tekemistä edeltävän ajankohdan käyvän hinnan mukaan. Nykylain mukaisen virallisen lehden julkaisuun liittyvän vireille tulon todettiin edellyttävän lunastuslautakunnan käsittelyä ja uskotun miehen määräämistä, joiden käsittelyaikoihin lunastaja ei voi vaikuttaa (*Castrén & Snellman*).

² Kaikki lausunnot ovat saatavilla sellaisenaan osoitteessa <http://valtioneuvosto.fi/hanke?selectedProjectId=21804>

Lisäksi esitettiin, että ensimmäisestä vähemmistöosakkeiden lunastushinnan määrittelyä koskeneesta tapauksesta alkaen lunastushinnaksi on määrätty ostotarjouksen hinta, vaikkei uudella osakeyhtiölailla ollut tarkoitus muuttaa vanhan lain aikana syntynyttä oikeuskäytäntöä. Lakiin (OYL 18:7 §) ehdotettiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan **lunastuksen vireille tuloa edeltävää kaupankäyntihintaa tulee pitää käypänä hintana sen ylittäessä ostotarjouksen hinnan (Osakesäästäjät)**. Lisäksi esitettiin, että **lunastusajalta lunastettaville osakkeille maksettava korko on syytä muuttaa** siten, että maksettava korko on esimerkiksi nykyinen viitekorko + 5 %. Viitekorkoa ei pidetty kohtuullisena korvauksena viivästyneelle saatavalle ja sen todettiin suosivan lunastajaa (*Osakesäästäjät*).

Lunastusmenettelyyn liittyvän uskotun miehen kelpoisuutta ja toimivaltaa (OYL 18:5 §) ehdotettiin kehitettäväksi siihen suuntaan, että **uskottu mies edustaa tuntemattomia ja poissaolevia osakkeenomistajia**. Itseään jutussa edustavien ei arvioitu tarvitsevan uskotun miehen tukea (*Villa*).

Lunastettavien osakkeiden omistajille arvioitiin jäävän lunastajaan liittyvä luottotappioriski, jos lunastushinnan maksamisesta ei anneta välimiesten hyväksymää vakuutta (OYL 18:6 §). **Vakuuden asettamatta jättämisen johdosta ehdotettiin lakiin lisättäväksi lunastajan velvollisuus maksaa korkoa**, joka kohtuullisessa määrin korvaa luottotappioriskin (esim. viitekorko + 8 %) (*Osakesäästäjät*). Lakiin esitettiin lisättäväksi myös säännös, jonka mukaan vakuuden asettaminen lunastuksen johdosta ei johda kanneoikeuden menetykseen, jos kanne on nostettu ennen kuin vakuus on asetettu (*Osakesäästäjät*).

Laissa ehdotettiin selvennettäväksi myös, **miten muutoksenhaku vaikuttaa välitystuomion lainvoimaisuuteen sellaisiin vähemmistöosakkeenomistajiin nähden, jotka eivät ole valittaneet välitystuomiosta** (OYL 18:10 §). Oikeuskirjallisuudessa asiasta on esitetty erilaisia näkemyksiä. Lisäksi esitettiin, että laissa tulisi määrätä, että lunastajalla on oikeus maksaa lunastushinta heti välitystuomion julistamisen jälkeen, jollei lunastushintaa ole jo maksettu aikaisemmin (*Castrén & Snellman*).

Yhtiökokous

Yhtiökokouksen pitämisen helpottamiseksi ja osallistumisoikeuksien selventämiseksi lakiin ehdotettiin lisättäväksi muun muassa vaatimukset päätösehdotuksen esittämisestä ylimääräisen yhtiökokouksen koolle kutsumisen (OYL 5:4 §) ja yhtiökokouksessa käsiteltävän asian esittämisen yhteydessä (OYL 5:5 §) sekä harkittavaksi vaatimusta siitä, että pörssiyhtiön yhtiökokouksessa tulisi käsitellä vain riittävän ajoissa ennen kokousta julkistettuja päätösehdotuksia (OYL 5:11 §). Määräenemmistöpäätösten (OYL 5:27 §) osalta nykysääntelyn todettiin johtavan siihen, että tyhjää äänestänyt osake tarkoittaa käytännössä vastustavaa ääntä, sillä määräenemmistö lasketaan kokouksessa edustetuista osakkeista. Samalla esitettiin, että, jos määräenemmistö laskettaisiin äänestykseen osallistuneista osakkeista, tyhjää äänestäneellä tai äänestyksestä pidättäytyneellä osakkeella ei olisi merkitystä äänestyksen lopputuloksen kannalta, mikä vastaisi paremmin tyhjää äänestämisen tai äänestyksestä pidättäytymisen tarkoitusta (*Castrén & Snellman*).

Erityisten oikeuksien yhdistämisen todettiin olevan toisinaan vaikeaa, koska laissa säädetään vain osakelajien yhdistämisestä (OYL 5:28 §) eikä erityisten oikeuksien ehtoihin välttämättä huomata ehtojen laatimisvaiheessa sisällyttää oikeutta osakelajien yhdistämiseen. Osakelajien yhdistämistä ehdotettiin helpotettavaksi siten, että osakelajit voitaisiin erityisten oikeuksienkin osalta yhdistää ilman erityisten oikeuksien haltijoiden suostumusta, jos lain tarkoittama enemmistö täytyisi, vaikka määräenemmistö laskettaisiin annettujen osakkeiden ja annettujen erityisten oikeuksien summasta (*Castrén & Snellman*).

Lisäksi esitettiin, että **äänien jakaminen tulisi selvyyden vuoksi nimenomaisesti sallia myös yksityisissä osakeyhtiöissä**. Pörssiyhtiöiden ja yksityisten yhtiöiden erilaista kohtelua pidettiin tältä osin epäjohtonmukaisena. Käytännössä todettiin myös ilmenneen jonkin verran tarvetta sallia äänen jakaminen yksityisessä yhtiössä (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet

Osakkeisiin oikeuttaviin erityisiin oikeuksiin liittyvien tulkintaongelmien arvioitiin jossain määrin lisääntyneen mm. siitä syystä, että niitä käytetään paljon startup-yrityksissä ja alkuvaiheen sijoitustoiminnassa. Suurimpien käytännön ongelmien todettiin liittyvän lain 10 luvun 3 §:n 1 momentin 7 kohdassa mainittujen tilanteiden varalta otettujen ehtojen kirjavuuteen ja tulkinnanvaraisuuteen. Näihin tulkintaongelmiin puuttumista lainsäädäntöteitse pidettiin toisaalta vaikeana, koska ongelman arvioitiin aiheutuvan yleensä ehtojen tulkinnanvaraisesta laatimisesta. **Mahdollisena ratkaisuna esitettiin lakiin (OYL 10:3.1 §) lisättäväksi olettamassääntöjä, joista ehdoissa voitaisiin poiketa** (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Lisäksi esitettiin lain muuttamista niin, että optio-oikeuksien antamista koskevaa päätöstä ei ilmoiteta rekisteriin merkittäväksi, jos päätöksen perusteella voidaan antaa vain yhtiön hallussa olevia omia osakkeita (*PRH*). Näin muutettuna säännös olisi yhdenmukainen osakeantipäätöksen kanssa, jota ei ilmoiteta rekisteröitäväksi, jos päätöksen mukaan annetaan vain yhtiön hallussa olevia omia osakkeita.

Osakeanteja ja johdon vakuutuksia koskevien säännösten sujuvoittaminen

Ns. ”merkintäoikeuksien pyöristämiseen” liittyvän merkintäetuoikeuksien myynnin sallittuja kauppatapoja pidettiin liian rajoittuneina käytännön tarpeisiin nähden (*Castrén & Snellman*). Riittävän sääntelyn mallia esitettiin haettavaksi soveltuvin osin kauppakaaren 10:4 §:stä, jonka mukaan panttia myytäessä on otettava huomioon pantin omistajan etu. Lisäksi esitettiin, että **osakeantia koskevat olettamassäännökset** merkintähinnan kirjaamisesta osakepääomaan ja vanhan osakeantivaltuutuksen kumoutumisesta **ovat käytännössä osoittautuneet toimimattomiksi** (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Perustamiseen, osakeantoihin ja yritysjärjestelyihin liittyviä **johdon vakuutuksia ehdotettiin arvioitavaksi hyvin kriittisesti**. Näiden hankkimisesta todettiin aiheutuvan yllättävän paljon lisätyötä. Vakuutuksia koskevien vaatimusten keventämisestä vuoden 2006 osakeyhtiölain uudistuksessa, ei tiedetty aiheutuneen ongelmia (*Yhtiöoikeusyhdistys*).

Julkisen osakeyhtiön osakkeiden yhdistäminen

Voimassa olevan lain mukaan osakkeiden yhdistämispäätöstä ei voida tehdä, jos lunastaminen osakasluettelon mukaan johtaisi kaikkien osakkeiden lunastamiseen useammalta kuin joka sadannelta osakkeenomistajalta (OYL 15:9.3 §). Tämän esitettiin johtavan siihen, että esim. tuhannen osakkeenomistajan yhtiössä kymmenen yhden osakkeen osakkeenomistajaa voi estää osakkeiden yhdistämisen. Määrän **todettiin mahdollistavan hyvin pienelle joukolle hyvin pienellä investoinnilla tosiasiallisen päätösvallan osakkeiden yhdistämiseen, mitä ei voida pitää yhtiöiden pääomarakenteen kehittämisen kannalta tyydyttävänä tilanteena** (*Castrén & Snellman*).

Osakeyhtiön kotipaikan siirto

Yhden lausunnonantajan mielestä **osakeyhtiön kotipaikan siirto toiseen valtioon ilman rajat ylittävää sulautumista tulisi mahdollistaa** siten, että kotipaikan siirtyessä toiseen maahan vähemmistöosakkeenomistajilla tulisi olla oikeus vaatia osakkeidensa lunastusta (*Osakesäästäjät*). Toisaalta esitettiin, että kotipaikan siirto toiseen valtioon ilman rajat ylittävää sulautumista **ei ole sisämarkkinoiden toiminnan kannalta relevanttia** (*Akava*) ja mahdollistaisi asialla taktikoimisen ja **vaikeuttaisi rikosten esitutkintaa** (*SM/PO*).

Arvo-osuusjärjestelmään liittyvät säännökset

Arvo-osuusjärjestelmää ylläpitävällä *Euroclearilla* oli useita muutosehdotuksia, jotka liittyivät **arvo-osuusjärjestelmään kuuluvia yhtiöitä koskevien säännösten selventämiseen ja muuttamiseen uusia markkinakäytäntöjä vastaaviksi**. Digitalisoinnin nopeuttamiseksi ehdotettiin muun muassa, että sääntelyssä tulisi tunnistaa myös fyysisten osakekirjojen pysäyttämiseen pohjautuva liikkeeseenlaskuvaihtoehto. Lakia ehdotettiin muutettavaksi myös siten, että arvo-osuusjärjestelmään kuulumista koskevaa yhtiöjärjestysmääräystä ei tarvitse muuttaa moneen kertaan arvo-osuusjärjestelmään liityttäessä (*Villa*).

Hallituksen varajäsenten valinta ja toimitusjohtajan sijainen

Osakeyhtiön hallituksen kokoonpanoa koskevaa olettasäännöstä esitettiin muutettavaksi niin, että **varajäsenen valinta olisi mahdollista myös silloin, kun hallitukseen valitaan kolmesta viiteen varsinaista jäsentä**. Muutoksen jälkeen yhtiöt voisivat halutessaan valita varajäsenen kullekin varsinaiselle jäsenelle tai jättää varajäsenet valitsematta. Varajäsenen valinta olisi kuitenkin pakollista, jos varsinaisia jäseniä on yksi tai kaksi (*PRH*).

Lisäksi kiinnitettiin huomiota siihen, ettei nykyistä käy ilmi, koska toimitusjohtajan sijainen asettuu toimitusjohtajan toimeen. Yhtiökäytäntöjen todettiin vaihtelevan tältä osin runsaasti. **Lakia ehdotettiin täydennettäväksi, jotta sijaisen astuminen toimitusjohtajan toimeen olisi helpommin todennettävissä**. Tällä arvioitiin olevan merkitystä muun muassa yhtiön edustamisen ja vahingonkorvausvastuun kannalta (*Castrén & Snellman*).

Esteellisyysääntely

Muutama lausunnonantaja kiinnitti huomiota siihen, **ettei arviomuistiossa käsitelty johdon esteellisyyteen liittyviä kysymyksiä**, jotka olivat esillä muistion valmistelun aikaan järjestetyssä verkkokeskustelussa (*KKK, Yhtiöoikeusyhdistys*). Asian tärkeyden ja vaikeaselkoisuuden vuoksi esteellisyyssääntelyn **kehittämismahdollisuuksia esitettiin tarkasteltavaksi jatkovalmistelussa**.

Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt

Osakeyhtiölain soveltamisen keskinäisiin kiinteistöosakeyhtiöihin todettiin mm. vastiketta ja kunnossapitovastuun jakoa koskevien yhtiöjärjestysmääräysten puutteellisuuden vuoksi olevan toisinaan ongelmallista. Asian korjaamiseksi ehdotettiin, että **osakeyhtiölakia soveltavien keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden osalta säädettäisiin olettasäännös ainakin kunnossapitovastuuta, muutostöitä, yhtiövastiketta ja osakehuoneiston hallintaan ottoa koskevien asunto-osakeyhtiölain säännösten soveltamisesta** (*Kiinteistöliitto*).

Osakeyhtiön muuttaminen osuuskunnaksi

Muutama lausunnonantaja (*PRH, Mähönen, Vahtera*) kiinnitti huomiota siihen, että osakeyhtiön muuttaminen osuuskunnaksi edellyttää edelleen vähintään kolmea osakkeenomistajaa, vaikka uuden osuuskuntalain mukaan yksikin jäsen voi perustaa osuuskunnan ja osuuskunnassa voi olla vain yksi jäsen. Säännös (OYL 19:4 §) **ehdotettiin muutettavaksi siten, että myös yhden osakkaan yhtiö voidaan muuttaa osuuskunnaksi.**

Vähemmistöosakkaan suojaa koskevia muutosehdotuksia

Erityisen tarkastuksen hakemisesta päättämiseen liittyvää useamman osakelajin yhtiöitä koskevaa kriteeriä pidettiin ongelmallisena sääntelyn tarkoituksen toteuttamisen kannalta. Monissa pörssiyhtiöissä on luovuttu useammasta osakelajista eikä osakelajien määrää pidetty mielekkäänä päätöksenteon jaottelukriteerinä erityisten tarkastuksen tarpeen kannalta. Laissa (OYL 7:7.2 §) oleva **julkisia yhtiöitä koskeva kriteeri ehdotettiin** tällä perusteella **poistettavaksi**. Lisäksi esitettiin, että säännöksen tarkoituksen toteuttamisen varmistamiseksi voitaisiin miettiä rajan laskemista esimerkiksi yhteen kahdeskymmenesosaan osakkeiden kokonaismäärästä pörssiyhtiössä (*Vahtera*).

Yhtiöjärjestysten ns. äänivaltaleikkureihin liittyen ehdotettiin osakeyhtiölakiin lisättäväksi säännös, joka **estää yhtiöjärjestyksen äänivaltaleikkuripykälän kiertämisen** tytär-, osakkuus- tai vastaavien yhtiöiden avulla (*Osakesäästäjät*).

Lähihistorian todettiin tuntevan tapauksia (mm. OKO/Pohjola ja Elisa/Anvia), joissa ostaja on uhannut toteuttaa/toteuttanut liiketoimintakaupan kohdeyhtiön liiketoiminnan siirtämisestä ostajalle. Tällaisiin tilanteisiin liittyen ehdotettiin otettavaksi lakiin mm. Iso-Britanniassa käytössä oleva **ns. "Asset Stripping" -kielto, joka astuu voimaan yritysosotilanteessa**. Kiellon mahdolliseksi sisällöksi esitettiin, että yritysvaltauksen yhteydessä ei ensimmäisen lakisääteisen tai yhtiöjärjestykseen perustuvan ostotarjouksen alkamisen jälkeen saa kohdeyhtiöstä siirtää/myydä mitään liiketoimintaa tai tase-eriä valtaajalle ennen kuin valtaaja on saavuttanut 90 % omistussuuden ja asettanut vakuuden lunastettavista osakkeista (*Osakesäästäjät*).

Julkisten osakeyhtiöiden yhtiöjärjestyksien määräyksiä mm. osakkeenomistajan ja yhtiön sekä yhtiön hallituksen ja johdon välisten erimielisyyksien käsittelystä välimiesmenettelyssä pidettiin ylivoimaisen kalliina ja niiden todettiin käytännössä johtavan yhtiön ja sen johdon "diplomaattiseen" koskemattomuuteen. Asian muuttamiseksi lakiin ehdotettiin lisättäväksi **säännös siitä, että julkisen yhtiön yhtiöjärjestyksen välimiespykälää ei sovelleta**, jos toisena osapuolena on osakkeenomistaja, jonka omistusosuus yhtiön osakekannasta on alle 1/1000 osa, ellei kyseessä oleva osakkeenomistaja sitä itse vaadi (*Osakesäästäjät*).

Ryhmäkannelain säännös, jonka mukaan ryhmäkannemahdollisuus ei koske arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua arvopaperin liikkeeseenlaskijan ja julkisen ostotarjouksen tekijän menettelyä, ehdotettiin poistettavaksi. Samalla **osakeyhtiölakiin esitettiin lisättäväksi yleiselle syyttäjälle ja asianajajalle oikeus ajaa ryhmäkannetta** (*Osakesäästäjät*). Lisäksi esitettiin, että osakeyhtiölakiin perehtyneiden tutkijoiden ja syyttäjien resurssit on syytä pitää riittävänä, jotta **osakeyhtiölain mukaiset asiat saavat muiden asioiden ohella riittävän asiantuntevan huomion Suomen oikeusjärjestelmässä**. Osakeyhtiölain piiriin kuuluvien rikosasioiden todettiin olevan usein taloudellisesti huomattavasti merkittävämpiä ja koskevan laajempaa asianomistajajoukkoa kuin monet muut tuomioistuinten käsiteltävänä tyypillisesti olevat asiat (*Osakesäästäjät*).

Suunnatun osakeannin edellytyksenä laissa mainittua yhtiön kannalta painavaa taloudellista syytä ehdotettiin täsmennettäväksi siten, että sen väärinkäyttö omistusosuuksien muuttamiseen ja yritysten valtaamiseen vastoin muiden omistajien etua estyy. Yhtiön kannalta painavan taloudellisen syyn olemassaoloa arvioitaessa esitettiin ensisijaisesti huomioitavaksi järjestelystä yhtiölle kertyvien varojen määrä. Lisäksi lakiin ehdotettiin **lisättäväksi vaatimus painavan taloudellisen syyn** (esimerkiksi usein käytetty "taserakenteen parantaminen" ei ole riittävän selkeästi yksilöity) **konkreettisesta yksilöinnistä** sekä **esittämisestä** annista päättävän yhtiökouksen **kokouskutsussa** (*Osakesäästäjät*).

Nykyisen markkinakäytännön mukaan osakesarjoja yhdistettäessä todettiin usein tarjottavan äänivaltaisten osakkeiden omistajille **premioita**, joille ei pörssikursseista löydy perusteita. Preemioiden todettiin olevan mahdollisia, kun järjestelystä taloudellisesti hyötyvät osakkeenomistajat omistavat yhdessä määränemmistön yhtiökokouksessa edustettuina olevista osakkeista. Menettelyn arvioitiin tarkoittavan käytännössä sitä, että toisen osakesarjan omistajien osuutta yhtiön substanssiin ja voitonjakokelpoiseen varoihin siirretään toisen osakesarjan omistajille käytännössä hyödyn saajien päätöksellä, vaikka järjestelyssä menettävä osapuoli äänestäisi vastaan. Tähän liittyen esitettiin, että **yhtiökokouksessa asiasta päätettäessä pitäisi järjestelystä taloudellisesti hyötyviltä evätä äänestysoikeus riippumatta siitä minkä osakesarjan osakkeita he omistavat** (*Osakesäästäjät*).

Vähemmistöosingon vaatimista koskevaa säännöstä ehdotettiin muutettavaksi siten, että julkisesti noteeratun yhtiön yhtiöjärjestyksessä ei voitaisi poiketa nykyisestä olettamasäännöstä (OYL 13:7.2 §) (*Osakesäästäjät*).

Sulautumisessa ja jakautumisessa osakkeidensa lunastusta haluavia osakkeenomistajia koskevaa vaatimusta osallistua asiasta päättävään yhtiökokoukseen pidettiin kohtuuttomana. Lakia **ehdotettiin muutettavaksi siten, että ilmoitus lunastusvaatimuksesta fuusioitavalle tai jakautuvalle yhtiölle olisi riittävä peruste osakkeiden lunastusprosessin käynnistymiselle** (*Osakesäästäjät*).

Hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajien tunnistaminen

Osakeyhtiölakiin ehdotettiin harkittavaksi muutoksia, mikäli arvopaperimarkkinalainsäädännön uudistaminen johtaa siihen, että osakkeiden hallintarekisteröinti mahdollistettaisiin niille suomalaisille osakkeenomistajille, jotka omistavat tai hankkivat ulkomaisessa arvopaperikeskuksessa liikkeelle laskettuja suomalaisen yhtiön osakkeita. Suomen osakeyhtiölainsäädännössä esitettiin säädettäväksi **ulkomaisen arvopaperikeskuksen valinneille suomalaisille osakeyhtiöille velvollisuus tunnistaa ja ilmoittaa ne suomalaiset hallintarekisteröidyt osakkeenomistajat, jotka ovat hankkineet osakkeensa kyseisestä ulkomaisesta arvopaperikeskuksesta käsin**. Ehdotusta perusteltiin EU:n arvopaperikeskusasetuksella, jossa on nimenomaan todettu, ettei sillä puututa kansalliseen yhtiö- tai muuhun lainsäädäntöön.

Emoyrityksen osakkeiden hankintaa koskevien säännösten selventäminen

Kaksi lausunnonantajaa (*KILA, STM*) viittasi kirjanpitolautakunnan lausuntoon (1951/2016) tytäryhtiön omistamien emoyhtiön osakkeiden käsittelystä tytäryhtiön erillistilinpäätöksessä. **Epävarmuutta on aiheutunut siitä, rinnastuuko määräysvallassa olevan tytäryhtiön emo-osakkeen hankinta yhtiöoikeudellisesti emoyhtiön itsensä tekemään hankintaan. Asian selventämistä osakeyhtiölain muutostarpeiden arvioinnin yhteydessä pidettiin tarpeellisena**. Merkitystä todettiin olevan etenkin sillä, katsotaanko hankinta osakkeen hankkimiseksi (OYL 13:1:1 §:n 3 kohta) vai muuksi varojenjaoksi (OYL 13:1:3 §), mikä edellyttää

liiketaloudellista perustetta. Toisaalta pidettiin perusteltuna, että suomalaisen tytäryhtiön päätöksentekoa koskevat menettelyt emoyhtiön osakkeiden hankinnan osalta olisivat samat kuin suomalaisella emoyhtiöllä itsellään (*STM*).

Pörssiyhtiöiden neuvottelukunnat

Pörssiyhtiöiden todettiin viime vuosien aikana luopuneen pääosin poliitikoista koostuneista hallintoneuvostoista. Erityisesti **valtio-omisteisissa yhtiöissä tilalle todettiin ilmestyneen erilaisia sidosryhmien neuvottelukuntia**, joiden jäsenet usein ovat kansanedustajia. Menettelyn todettiin loukkaavan osakkaiden yhdenvertaisuutta, jos yhtä osakkeenomistajaa informoidaan pörssiyhtiön asioista muita paremmin.

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7105
ISBN 978-952-259-539-3 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.oikeusministerio.fi